

UNIVERZA V LJUBLJANI
PEDAGOŠKA FAKULTETA

DIPLOMSKA NALOGA

JANJA PLEČNIK

UNIVERZA V LJUBLJANI

PEDAGOŠKA FAKULTETA

Študijski program: Predšolska vzgoja

VLOGA LUTKE PRI MOTIVACIJI OTROK

DIPLOMSKA NALOGA

Mentorica:

viš. pred. dr. Helena Korošec

Kandidatka:

Janja Plečnik

Ljubljana, Maj, 2015

ZAHVALA

Zahvaljujem se dr. Heleni Korošec, da me je sprejela pod svoje mentorstvo in mi strokovno svetovala, pomagala in me vodila pri opravljanju diplomskega dela.

Želela bi se zahvaliti strokovnim delavcem vrtca Viški gaj, ki so mi pomagali pri izvajanju dela in bili pripravljeni sodelovati.

Iskreno zahvalo poklanjam partnerju Blažu za njegovo podporo in spodbudne besede, predvsem pa za potrpežljivost med pripravljanjem diplomskega dela. Veliko motivacije sem našla tudi pri sinu Galu in hčerki Uli, ki sta v meni prebudila željo po novem.

Hvala vsem, ki ste verjeli vame, mi stali ob strani in mi pomagali priti do cilja. Vesela sem novih skupnih poti.

POVZETEK

V diplomskem delu z naslovom *Vloga lutke pri motivaciji otrok* predstavljam lutko kot izhodišče za raznovrstne dejavnosti na različnih področjih dela v vrtcu. Z lutko skušam vzbuditi zanimanje za raziskovanje neposrednega okolja otrok v vrtcu in zunaj njega. Tovrstne dejavnosti omogočijo, da otrok začuti pridobivanje znanja kot prijetno, razburljivo, zanimivo izkušnjo in da je učenje pravzaprav njihovo lastno odkrivanje znanja.

V teoretičnem delu diplomskega dela predstavim lutko in njeno čarobno moč, ki spodbudi otroke k lastni aktivnosti. Navedem pomen ustvarjalnih lutkovnih dejavnosti kot uspešnih metod posredovanja znanja in doseganja ciljev v vzgojno-izobraževalnem delu. Cilji dela z lutko so razvijati pri otrocih ustvarjalnost, doseči boljšo komunikacijo, interakcijo ter sprožiti proces usvajanja nekega znanja. Pri tem je pomemben proces oziroma način, kako je otrok odkril in kakšno pot je prehodil, kako se je počutil in koliko je ob tem znanju zrasel, zlasti v svojih očeh. Lutka spodbuja igro in domišljijo, ki pa prebujata notranjo motivacijo. Lutka je lahko motivacija, ki v nas krepi vedoželjnost in voljo do dela oziroma raziskovanja. Projektno delo z lutko postavlja v ospredje otroka in njegovo čim večjo aktivizacijo in kreativizacijo.

V empiričnem delu sem predstavila delo z lutko, dejavnosti, ki smo jih izvedli s pomočjo lutke – ljubljenca skupine. Utemeljila sem, da se v tem procesu otroci učijo samostojnega mišljenja, delovanja, sodelovanja in sprejemanja tako svojih odločitev kot odločitev drugih. Vzgojiteljeva naloga pa je, da ustvari situacijo, v kateri bo otrok maksimalno aktiven in bo razvil empatijo, predanost in strpnost.

KLJUČNE BESEDE: lutka, ljubljeneц skupine, otrok, motivacija.

ABSTRACT

The thesis, entitled The importance of puppets as sources of motivation for children, presents the puppet as the starting point for various kindergarten activities on different topics. The goal is to use the puppet and encourage children to explore their surroundings in the kindergarten and elsewhere. Such activities render the process of acquiring knowledge pleasant, exciting and interesting and show children that they actually learn through their own exploration.

The theoretical part of the thesis presents the puppet and its magical power that inspires children to be active. It points to the significance of puppet-related creative activities as successful methods of conveying knowledge and achieving goals in the educational process. The purpose of using a puppet is to develop children's creativity, improve their communication and interaction, and stimulate the process of acquiring knowledge. The way the child discovered something, what path he walked, how he felt and how much he grew, particularly in his own eyes, is especially important. The puppet encourages play and imagination, which in turn increases internal motivation. Moreover, it can motivate us to be more curious and ready to work and explore. The focus of the project with the puppet is the child that is active and creative as much as possible.

The empirical part of the thesis touches on the work with puppets and the activities that were conducted using the puppet – the group's favourite. It transpired that during this process children learn to independently think, work and cooperate, take their own decisions and accept the decisions of others. However, the role of the teacher is to create a situation in which the child can be fully active and able to develop empathy, dedication and tolerance.

KEYWORDS: puppet, puppet – the group pet, child, motivation.

KAZALO

I. TEORETIČNI DEL	1
1. UVOD.....	1
2. LUTKA.....	2
2.1. ČAROBNA MOČ LUTKE	3
2.2. LUTKA – KOMUNIKACIJA SKOZI METAFORO.....	4
2.3. LUTKA V VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEM PROCESU	5
2.3.1. VLOGA (lutkovne) UMETNOSTI V KURIKULUMU	6
2.3.2. LJUBLJENEC SKUPINE	7
2.3.3. DELO Z LUTKO.....	11
3. MOTIVACIJA.....	13
3.1. VRSTE MOTIVACIJ	13
3.1.1. ZAVESTNA in NEZAVEDNA MOTIVACIJA	13
3.1.2. NOTRANJA in ZUNANJA MOTIVACIJA	14
3.2. HIERARHIJA MOTIVOV oziroma POTREB in CILJI	16
3.3. PRIMARNE in SEKUNDARNE SOCIALNE POTREBE.....	17
II. EMPIRIČNI DEL	19
1. OPREDELITEV PROBLEMA.....	19
1.1. VZOREC	20
2. CILJI	20
3. RAZISKOVALNA VPRAŠANJA OZIROMA HIPOTEZE.....	21
4. RAZISKOVALNA METODA	21
5. PRIPRAVE.....	22
5.1. Priprava 1	22
5.2. Priprava 2	26
5.3. Priprava 3	31
5.4. Priprava 4	36
5.5. Priprava 5	41
5.6. Priprava 6	45
5.7. Priprava 7	50
5.8. Priprava 8	53
5.9. Priprava 9	58
5.10. Priprava: RUNO PRI MIŠKAH DOMA.....	65
III. SKLEP.....	70
IV. LITERATURA.....	72
V. PRILOGA	74
PRILOGA 1	74

KAZALO SLIK

Slika 1: Runo	23
Slika 2: Igra na igrišču	24
Slika 3: Runo v tolažbo	24
Slika 4: Vzpon na Rožnik	24
Slika 5: Vožnja z avtobusom	24
Slika 6: Deček v igri z gosenicama	27
Slika 7: Izdelane gosenice	27
Slika 8: Oblikovanje dreves iz papirja	28
Slika 9: Podoživljanje vsebin ob glasbi	28
Slika 10: Podoživljanje vsebin ob glasbi	28
Slika 11: Doživljanje prenesemo na papir	28
Slika 12: Runo se pogovarja o vsebini knjige Motovilka	32
Slika 13: Deček presaja jagode	33
Slika 14: Runo spodbuja dečka pri kopanju	33
Slika 15: Poskusimo redkvico	34
Slika 16: Poskusimo redkvico	34
Slika 17: Izdelovanje vrtnih lutk	35
Slika 18: Lutke gredo povsod z nami	35
Slika 19: Spontana igra otrok z vrtnimi lutkami	35
Slika 20: Deklica gre po tolažbo k lutki	35
Slika 21: Otroci berejo Runu knjigo	37
Slika 22: Deklici v igri z Runom	38
Slika 23: Izdelava lutk na foliji	39
Slika 24: Izdelava lutk na foliji	39
Slika 25: Spontana igra z grafoskopom	39
Slika 26: Občinstvo	39
Slika 27: Različni materiali pri projekciji	40
Slika 28: Uporaba delov telesa	40
Slika 29: Mi imamo sence?	40
Slika 30: Kdo se skriva na drugi strani	42
Slika 31: Čigava je senca	42
Slika 32: Obrisovanje profila	43
Slika 33: Barvanje profila	43
Slika 34: Razstava profilnih slik	43
Slika 35: Igra Presneto lep dan	44
Slika 36: Igralni dan in senčno gledališče	44
Slika 37: Kekčeva dežela	47
Slika 38: Rešili smo Mojco	47
Slika 39: Skrivni prehod	47
Slika 40: Pehta nas pogosti	47
Slika 42: Runo spozna Muco Copatarico	48
Slika 43: Deklica z Runom	48
Slika 41: Skupaj gremo na Rakitno	48
Slika 44: Pohod po PST-ju	49
Slika 45: Klobasa za Runa	49
Slika 46: Runo v dogovarjanju, da je čelada nujno potrebna	52

<i>Slika 47: Igra na pogradu</i>	54
<i>Slika 48: Runo v muzeju</i>	54
<i>Slika 49: Runo na sladoledu</i>	54
<i>Slika 50: Runo opazuje otroke pri kopanju</i>	54
<i>Slika 51: Runo spi pri dečku</i>	56
<i>Slika 52: Runo v jedilnici</i>	56
<i>Slika 53: Skupaj v trupu ladje</i>	57
<i>Slika 54: Ustvarjalno barvanje kamnov</i>	57
<i>Slika 55: Šivanje klobuka na lutko Kekca</i>	60
<i>Slika 56: Šivanje gumbov na lutko Bedanca</i>	60
<i>Slika 57: Šivanje Pehtinega klobuka</i>	60
<i>Slika 58: Končni izdelek</i>	60
<i>Slika 59: Nastopajoči</i>	61
<i>Slika 60: Otroci se igrajo Kekčevo deželo</i>	61
<i>Slika 61: Nastopajoči</i>	61
<i>Slika 62: Priprava nastopa za mlajše otroke</i>	62
<i>Slika 63: Ogled posnete predstave in sramežljiv odziv deklice</i>	63
<i>Slika 64: Podoživljanje na papirju</i>	63
<i>Slika 65: Jaz, Kekec</i>	64
<i>Slika 66: Jaz, Kekec</i>	64
<i>Slika 67: Runo igra nogomet</i>	66
<i>Slika 68: Runo se stisne v postelji</i>	66
<i>Slika 69: Runo pri gasilcih</i>	66
<i>Slika 70: Tudi starši počivajo z Runom</i>	67
<i>Slika 71: Runo pri zdravniku</i>	67
<i>Slika 72: Runo na zaključni uri karateja</i>	67
<i>Slika 73: Runo ustvarja s kredami</i>	67
<i>Slika 74: Runo pri ritmični gimnastiki</i>	68
<i>Slika 75: Runo obišče kmetijo</i>	68
<i>Slika 76: Runo peče palačinke</i>	69
<i>Slika 77: Runo jezdi konja</i>	69

I. TEORETIČNI DEL

1. UVOD

»Lutka je igrača, lutka je maska, lutka je sovrstnik, lutka sem jaz
Lutka je spodbuda za akcijo, je motivacijsko sredstvo, ki ni le beseda
Lutka je družabnik, za pomoč pred osamljenostjo
Lutka za komunikacijo – besedno in nebesedno
Lutka za samozavest
Lutka za spretnost
Lutka za samoobvladovanje in strpnost
Lutka za umirjanje, osredotočenje
Lutka za igro brez besed
Lutka za učenje ustvarjalnega mišljenja
Lutka za spodbujanje integrirane levo-desne možganske dejavnosti
Lutka za poučevanje in učenje na vseh predmetnih področjih
Lutka za učinkovitejše pomnjenje
Lutka za zabavno učenje, prijetno šolo, v veselje učencem in učiteljem
Lutka za zadovoljevanje temeljnih otroških in učiteljevih potreb: ...« (Kroflič, 2002).

B. Kroflič (prav tam) našteva in prikazuje moč ter širino lutke kot dejavnika v življenju otroka. Razkorak med današnjim svetom in svetom nekoč je vedno večji. Tako, kot se časi spreminjajo, se spreminjajo tudi otroci. Ko pridemo do spoznanja, da z ustaljenim načinom dela ne pridobivamo želenih rezultatov, je treba premisliti, kako preoblikovati proces dela. Avtorica (prav tam) navaja lutko kot sredstvo, ki omogoča opustitev zastarelih frontalnih, verbalnih in enosmernih načinov prenašanja znanja.

Uporaba lutke v vzgojnem procesu lahko opazno pripomore k bolj humanemu in manj stresnemu vključevanju otrok v socializacijski proces.

Lutka združuje skoraj vse discipline, ki so pomembne za otrokov razvoj, kot so zaznavanje, razumevanje, gibanje, sodelovanje z okoljem. Otrokovo izražanje z lutko je njegov način sporočanja osebnega mnenja o okolju, ki ga obdaja (Majaron, 2000).

2. LUTKA

Lutke so za otroke zelo privlačne, imajo posebno moč in energijo, ki jo zmorejo le one. Tu ne gre le za profesionalno izdelane lutke, govorimo o vseh vrstah preprostih lutk, ki jih otroci izdelajo sami. Vsak predmet lahko oživi in postane nova oseba, ki bo pripravila otroke za spontano komunikacijo ali motivacijo k učenju (Korošec, 2006).

Bastašić v povzetku M. Peštaj (2000) opisuje lutko kot neživo, ki jo oživimo s kretnjo in tako omogočimo prehajanje intimnega, izkustvenega in nezavednega v igralca ter gledalca. Igra se začne s psihičnim in fizičnim gibom lutke, ustvari se svojevrsten jezik znakov.

»Če hočemo, da lutka zaživi, ji moramo posvetiti vso svojo pozornost, še zlasti s pogledom, sicer ostane 'mrtva'. S tem smo svojo energijo usmerili vanjo in skozi njo vzpostavljamo komunikacijo, ki je manj 'ogrožajoča', kot je običajna komunikacija 'iz oči v oči'« (Majaron, 2006, str. 97).

Lutka lahko postane posrednik, pomočnik in ščit. Animator ob lutki ostane neizpostavljen, svoja stališča in misel izrazi skozi njo, tako pokaže tudi svoje sposobnosti. Lutka si upa primerjati in tekmovati, razvijati dialoge in se vključevati v skupino (prav tam).

»Igranje lutk pripomore k razvoju otrokovega mišljenja, govora in vedenja ter k ustvarjalnemu reševanju konfliktov in izgradnji otrokovega lastnega sveta« (Peštaj, 2000, str. 51).

2.1. ČAROBNA MOČ LUTKE

»Z lutko se otrok sreča zelo zgodaj. Če ne prej, ko vstopi v vrtec. V roki vzgojitelja je že prvi dan 'osebica', ki pomaga pregnati strah pred ločitvijo od staršev, saj se prijazno zanima za otrokovo igrabo, ki ga je spremila v novo okolje. Prav ta lutka postane glavna avtoriteta – močnejša od vzgojitelja, njej uspe urejati nesporazume, njej otrok zaupa svoje težave, skozi njo vzpostavlja simbolično komunikacijo z okoljem, saj je neposredna preveč stresna in zahteva obvladovanje besedišča. Preprosta vzgojiteljeva lutka spodbudi otroka k ustvarjalnosti in tako se rodijo prvi kreativni izdelki, ki močno utrdijo otrokovo samopodobo« (Majaron, 2002, str. 5).

»Lutkovna umetnost izvira iz davnih ritualov. Vsi obredi so nekakšna komunikacija med ljudmi in energijo, ki je ne obvladajo, vendar čutijo. Ta komunikacija poteka s stiliziranimi gibi, glasom in vizualno pojavnostjo bodisi v kostumu in maski bodisi z oblikovanim predmetom. /.../ Predmet, oblikovan s človekovo voljo, dobi nov simbolični pomen, postane novo bitje, osebek: metafora. Kako? S prenosom lutkarjeve energije v predmet, ki ga oživi s svoji pogledom in rokami. Lutkar verjame v čarobno preobrazbo, veruje v moč lutke« (Majaron, 2000, str. 33).

H. Korošec (2002) navaja pomembnost vere vzgojitelja v moč lutke, saj mu je ta lahko v veliko pomoč pri podajanju vzgojno-izobraževalnih vsebin. Omogoča nam ustvarjanje situacij, trikov, s katerimi pomagamo iz zagate, in motivira otroke. Otroci imajo radi vzgojitelje, vendar jim pomenijo avtoriteto. Lutka pa je »eden izmed njih«. Ta lutka doživlja enake težave, strahove in želje kot otroci, ki pa ji popolnoma zaupajo. Za skrivnost, ki so jo zaupali samo lutki, so prepričani, da je vzgojitelj ni slišal, čeprav lutka živi v njegovi roki.

Moč lutke pa je tista, ki da odraslemu možnost in voljo, da se približa otroku in pridobi njegovo zaupanje. Naenkrat postane lutkar, pravljicar, ustvarjalec nečesa magičnega. Otrokom tako vzgojitelj pomeni osebo, ki jim vedno prinese veselje, zadovoljstvo in vznemirjenje. Vzamejo ga za svojega, za osebo, s katero lahko delijo tako veselje kot žalost. S tem so zagotovljene okoliščine, da se nemoteno vzpostavlja dobra medsebojna komunikacija (prav tam).

2.2. LUTKA – KOMUNIKACIJA SKOZI METAFORO

»Lutka je posebno močna pri neverbalnih oblikah komunikacije. Zaradi jasne stilizacije (vizualizacija, gibanje, zvok) so njene spodbude in sugestije razvidne kljub slabšemu razumevanju besedišča. To je izjemnega pomena pri mladih osebah, neveščih verbalnih odtenkov, saj so večinoma zelo senzibilne in težko sprejmejo običajne oblike verbalne komunikacije.

Pri tem ni pomembno, ali je lutka do potankosti izdelana, pomembnejše je, da jo je sposoben narediti vsakdo:

- ob tem se izkaže v oblikovanju motorike,
- pokaže ustvarjalni potencial,
- skozi ustvarjalno "bitje" vzpostavlja komunikacijo z drugimi ljudmi,
- večkrat na simboličen način razrešuje osebne probleme« (Majaron, 2006, str. 97).

Majaron (2000) opisuje sposobnosti, ki jih ima lutka, kot so petje, izmišljanje besed in izrazov za neznane dogodke. Lutka zna povedati zgodbo ali pesem. Zna govoriti tudi v narečjih, žargonu, torej vzpostavlja zavedanje o jezikovnih nivojih. Lutka je v prvi vrsti radovedna in rada sprašuje. Pripravljena je pomagati otroku, pospraviti igrače ali pa skočiti, zlesti skozi tunel, oditi k zdravniku, ko je otroka strah, in si celo umiti zobe. Lutka lahko personificira čas, letne čase, mesece, dneve, matematične pojme in črke iz abecede. Ustvarjalnemu vzgojitelju ponuja možnosti, da otrokom na zanimiv način posreduje vsebine.

H. Korošec (2006, str. 108) pripisuje zasluge zbližanja vzgojitelja in otroka prav s sporočanjem – komunikacijo skozi lutko. »S sporočanjem skozi lutko se učitelj otrokom približa in pridobi njihovo zaupanje. Naenkrat postane lutkar pravljičar, ustvarjalec nečesa magičnega. Otroci takega učitelja vidijo kot osebo, ki prinaša v razred veselje, zadovoljstvo in vznemirjenje. Vzamejo ga za svojega, za človeka, s katerim lahko iskreno delijo veselje ali žalost. To pa je seveda največ, kar si lahko učitelj želi. S tem so zagotovljeni osnovni pogoji za nemoteno vzpostavljanje medosebne komunikacije.«

Dober vzgojitelj lahko postane pomembna sličica v otrokovem svetu, ker:

- ga uči spretnosti preživetja,
- je dober prijatelj,
- se z njim smeji,
- mu daje svobodo izbire,
- spodbuja izražanje misli in pogledov.

Pri otrocih v vrtcu lahko ob interakciji z lutko nemudoma opazimo njihove različne osebnosti. »Plašen otrok si bo upal komunicirati z lutko, ker mu je ta 'ščit', drugi jaz, skozi katerega sporoča. Egocentričen otrok bo moral svoj ego podrediti lutki, če bo želel vzpostaviti skozi lutko odnos z drugimi« (Korošec, 2006, str. 109).

2.3. LUTKA V VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEM PROCESU

H. Korošec (2006) poudarja pomembnost vloge ustvarjalne lutkovne dejavnosti kot uspešne metode posredovanja znanja na vseh področjih kurikulumu. Današnji izobraževalni sistem je precej naravnani k podajanju objektivnega znanja. Z uvedbo umetniškega ustvarjanja pa bi prešli iz »vzgoje za vedeti« na »vzgojo za biti«. Pomembno je povezovanje umetniških in temeljnih predmetnih področij. Z lutkami izboljšamo kakovost doseganja vzgojno-izobraževalnih ciljev, kot so:

- spodbujanje ustvarjalnega izražanja,
- spodbujanje in povečanje domišljije,
- razvijanje spontanega besednega izražanja,
- izboljšanje govora in izgovarjave,
- razvijanje spretnosti pisanja in gladkega branja,
- pridobivanje občutka za vrednotenje literature,
- medsebojno usklajevanje in razvijanje občutka za čas in prostor,
- spodbujanje otrokovega občutka lastne vrednosti,
- razvijanje samozaupanja in doseganje osebnega zadovoljstva,
- sproščanje strahov, agresije in frustracij na sprejemljiv način,

- razvijanje socialno-interakcijskih spretnosti,
- pridobivanje sposobnosti za reševanje problemov,
- izboljšanje fine motorike,
- opazovanje sveta z vsemi čutili: zapomniti si opaženo, nato pa to obdelati in oživiti z lutkami,
- vrednotenje dela.

Vse navedene cilje lahko otrok doseže z lutko. Sodeluje pri usvajanju teh ciljev, ki so del sodobnega učnega načrta. Korak za korakom sodeluje v procesu in prehaja od ustvarjanja lastne lutke, zgodbe, scene do odločanja, kako in kdaj bo kakšen lik nastopal, rešuje probleme in pripravi prizor oz. predstavo. Pri tem pa spremljamo, kakšna sta sodelovanje in komunikacija, kako rešujejo probleme, kakšni so čustveni odzivi ter vključevanje posameznika in navsezadnje oživetje lutke. Poudariti je treba, da je proces pomembnejši od izdelka in prizora.

Vzgojitelj mora imeti pri svojem delu jasno zastavljene cilje, načrtovano delo in znotraj dela z lutko dopuščati sebi in otrokom ustvarjalnost ter improvizacijo (prav tam).

»Spoznavanje okolja, točneje odkrivanje okolja in z njim povezani kognitivni procesi na eni strani ter notranje doživljanje in z njim povezani čustveni, motivacijski in socializacijski procesi potekajo zaradi združitve z umetnostjo na neverjetno izostren način ter po originalni metodologiji. Lik in njegova zgodba čustveno, doživljajsko in miselno motivirajo otroka za aktivnost in učenje« (Gobec, 2000, str. 38).

2.3.1. VLOGA (lutkovne) UMETNOSTI V KURIKULUMU

»Vsi ljudje imamo ustvarjalne potenciale. Umetnost omogoča okolje in praktično delo, kjer je učečemu omogočeno dejavno vključevanje v kreativni izkušnji, procesih in razvoju. Izkazalo se je, da spoznavanje otrok z umetniškimi procesi, z elementi njihove lastne kulture v izobraževanju krepi posameznikov občutek za ustvarjalnost in iniciativnost. To bogati njihovo domišljijo, čustveno inteligenco spodbuja razvoj kritičnega mišljenja, občutek avtonomnosti« (Smernice kulturno-umetnostne vzgoje, 2006, v Korošec, 2010, str. 309).

Kurikulum za vrtce (1999) opredeljuje umetnost kot področje, ki otroku omogoča, da udejanji svoje potenciale. Ti pa se kažejo že v otrokovem igrivem raziskovanju in spoznavanju sveta, ki je zanj neizmeren vir inspiracije, motivacije z vseh področij dejavnosti. Umetnost je posrednik, s katerim se izraža in komunicira, s čimer razvija sposobnost uporabe simbolov v risbi, plesu, glasbi in gledališču (prav tam).

Omeniti je vredno, da lutka kot didaktično sredstvo (za motivacijo, jezik, matematiko, družbo ...) izgubi umetniški značaj in se spremeni v površinsko manipuliran predmet brez domišljije, ki ponavlja informacije ali pa podaja pravila v dialogu z otroki (Ivon, 2010, v Korošec, 2010). Otroku je treba dati dovolj možnosti, da se z lutko igra in z njo ustvarja, ker samo tako pripomore k razvoju socialnih odnosov in ustvarjalnosti posameznika.

»V umetnosti otrok lahko predstavi svoja najbolj skrita počutja in čustvene vsebine, natančno opiše ali predstavi neki dogodek ali stvar, lahko se posveča estetskim vidikom /.../ ali pa eksperimentira z umetniškim jezikom. Pri tem postopno izkuša kompleksna področja realnega sveta skozi majhne obvladljive delčke in spozna sebe kot samostojnega oblikovalca in ustvarjalca« (Kurikulum za vrtce, 1999, str. 38).

Majaron (2002) postavlja zahteve, ki se pričakujejo od pedagoga za tovrstni pristop. Poznavanje oblikovalskega postopka – primeren sposobnostim in psihologije, da pravilno oceni, komu bo delo z lutkami pomagalo, da se odpre, sprostiti, kdo pa se bo moral delno podrediti skupnemu ustvarjanju, sicer bi s svojimi tako rekoč nasilnimi idejami omejeval ustvarjalnost drugih. Pri tem je pomembna delitev po nagnjenjih, saj mora vsakdo najti zadoščenje v svojem prispevku.

2.3.2. LJUBLJENEC SKUPINE

Možna oblika dela v skupini je projektno delo z lutko, s tako imenovanim ljubljencem skupine. To je tisti, ki pomaga vzpostaviti stik z otroki, jih pritegne in navduši, izboljša medsebojno komunikacijo in olajša sporočanje ter posredovanje informacij. Tovrstna lutka otroka čustveno prevzame, postane njihov zaupnik in zaveznik (Korošec, 2006).

Tako kot otrok tudi vzgojitelj vzljubi lutko, ki jo vodi skozi zgodbo in otroške dejavnosti, brskajo po virih in animirajo starše ... Vzgojitelji tako odkrivajo svet okoli sebe, ga raziskujejo, postavljajo hipoteze tako o resničnem svetu kot o svetu lutke, brskajo po virih, se nenehno učijo in ustvarjajo. Udeleževati se tega zapletenega vzgojno-izobraževalnega procesa, pomeni rasti kot človek, umetnik in raziskovalec. V procesu se pridobiva nove poglede v svoje pedagoško delo in poslanstvo. Pomeni globlje dojemati svet skozi oči otroka, vzgojitelja in umetnika, dojemati svet ne le v njegovi objektivni resničnosti, temveč vedno in dosledno hkrati skozi svoje oči, oči otroka in sodelavcev v skupini (Gobec, 2000).

»To je lutka, ki nekega dne vstopi skozi vrata vrtca in malodane celo šolsko leto vzbuja radovednost, čustvovanje, komunikacijo, raziskovanje in ustvarjalni nemir v otrocih, vzgojiteljicah in starših« (Gobec, 2000, str. 36).

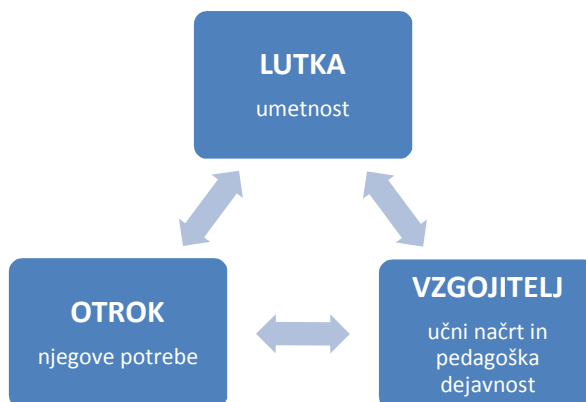
Običajno ljubljene skupine predstavlja takšen problem, ki je pred otroke postavljen posredno – prek lutke. Problem želijo natančno in poglobljeno raziskati z otroki. Pri iskanju rešitve problema je osvobojen dokončnosti rešitve, saj se posledice ne bodo kazale na njegovi koži. S tem se otrok sprosti in iskanje hipotez se lahko ponavlja z možnostjo vrnitve na izhodišče. Ob raziskovanju se uči eksperimentirati, beležiti, spreminjati potek raziskovanja, brskati po knjigah, iskati različne pripomočke ipd. Otrok nudi lutki svojo pomoč na podlagi svojega znanja in razmišljanja (Porenta, 2003).

Delo z ljubljencem skupine postavlja v ospredje otroka in njegovo čim večjo aktivnost ter ustvarjalnost. Izbor aktivnosti je načrtovan v skladu z razvojno stopnjo posameznika, ki mu omogoča spoznavanje okolja z dejavnostjo in angažiranjem na vseh področjih otrokovega razvoja (prav tam).

»Otroci so dejavni, se učijo in so poučevani, ne zato, ker je tako predpisano z obveznim učnim načrtom, ampak iz notranje motivacije – na eni strani zaradi napetosti zgodbe in detektivske radovednosti, ki preveva otroka ob raziskovanju in odkrivanju novega in presenetljivega, ter očarljivosti igre, ki vnaša v dejavnost veselje in zabavnost, na drugi strani pa zaradi prebujene globoke človeške motiviranosti po sožitju z drugimi, iz potrebe imeti rad in biti ljubljen, iz potrebe po osmislitvi svojega bivanja – iz najvišjih

človekovih potreb. In to je največja svojskost in vrednost projektnega dela z lutko« (Gobec, 2000, str. 38).

Bistvo nove ideje, postopka – projektnega dela z lutko D. Gobec (2000, str. 39) opisuje: »Najti vozlišče, v katerem se stikajo umetnost (zgodba), vzgoja (učni načrt in pedagoška dejavnost) ter otrok s svojimi potrebami in neponovljivostjo. Temu odgovarja ljubezenski trikotnik vzgojitelj – lutka – otrok.«

Skupna igra je pomembna in tvori socializacijo, uči socialne spretnosti, komunikacijo, omogoča emocionalni in kognitivni razvoj. Ustvarjajo in sprejemajo se lastne meje ter meje realnosti (Peštaj, 2000).

Raziskovalno delo z ljubljencem skupine je izvedla tudi A. Porenta (2003). V več slovenskih šolah je uvedla lik z imenom Kaj. Kaj je vesoljček, ki ima določeno nalogo z namenom, da aktivira otroke. V razrede prve triade pripotuje kar v škatli s pismom, namenjenim otrokom, Vesoljskim dnevnikom, Velikim slovenskim slikovnim slovarjem in z natančnim protokolom potovanja. Cilj Kajevega potovanja je odkrivanje, kdo smo, kaj delamo, kako živimo in še vrsto stvari, saj je možnost izbire prepuščena učiteljicam in učencem.

Na podlagi izvedenega projekta strne prednosti tovrstnega dela, ki ga ponuja uporaba lutke pri poučevanju (Porenta, 2003):

- krepi pozitivne čustvene odnose in njihovo izražanje,
- razvija empatijo in tolerantnost,
- omogoča lažjo komunikacijo med učiteljem/vzgojiteljem in otroki, lahko je tudi pomočnik pri uravnavanju pozitivne klime,
- spodbuja igranje z možnostmi in verjetnostmi, s tem vpliva na razvoj divergentnih sposobnosti (»kot da bi bilo«, »če bi bilo«, »kaj bi bilo, če«),
- igro uvršča med legitimne dejavnosti pri usvajanju novega znanja,

- spodbuja ustvarjalnost in razvija ideje,
- spodbuja skupinsko delo,
- zveča motivacijo za delo: otroci se znajdejo v vlogi »učitelja«,
- razmišljajo tudi o postopkih, kako so osvojili določeno znanje, saj morajo usvojeno posredovati lutki,
- razvija pozitivno samopodobo in samozavest, ker je otrok pomemben »učitelj« lutke,
- sprošča napetost, saj je lutka nevedna, zmotljiva, nenehno v težavah in otroci ji pomagajo, da jih odpravi – tako so njihove napake, težave videti manjše in lažje premagljive.

Na Pedagoški fakulteti v Ljubljani je napisanih kar nekaj diplomskih nalog, ki teoretično in praktično prikazujejo delo z ljubljencem skupine.

M. Corn (2008) v diplomski nalogi z naslovom »Lutka in gledališče pri spoznavanju Evrope« v svojem raziskovalnem delu uporablja ljubljenca skupine z imenom Evropko. Ta jih popelje po državah Evropske unije. S pomočjo literarnih junakov, kot so Herkul iz Grčije, Pika Nogavička s Švedske in Ostržek iz sosednje Italije, spoznavajo lastnosti držav in prek literarnih del izdelujejo lutke ter jih uporabljajo pri spontani igri in uprizorjanju krajših gledaliških prizorov.

A. Satler (2010) se dotakne ekologije in razvrščanja odpadkov s pomočjo Lili v diplomskem delu z naslovom »S požrešno kanto ločujemo odpadke«. Otroci prek zgodbe »Ti kanta požrešna« spoznajo Požrešno kanto in z njenimi prilogami spoznavajo »kante« v okolici vrtca. Obišče jih zdravnik, ker se Požrešna kanta ne počuti dobro, saj zaužije mešane odpadke. Da bi otroci pomagali Požrešni kanti, izdelajo še Papirnato kanto in Plastično kanto. Z odpadnim materialom so izdelali lutke in uprizorili krajšo predstavo.

Obe avtorici sta složni v ugotovitvah, da ljubljene skupine ponuja prednosti, ki jih v zgornjem zapisu našteva A. Porenta.

2.3.3. DELO Z LUTKO

A. Porenta (2003) opisuje, kako vzgojitelj/učitelj in otroci skupaj vstopijo v svet neznanega, se zblížajo, z lutko razvijejo medsebojno igro, v katero vzgojitelj/učitelj vpleta cilje iz načrta dela. Tako lutka pomeni svojevrsten most: otroku pomaga, da »zleze« višje kot navadno v situaciji: postali so učitelji radovedne in nenavadne lutke; vzgojitelj/učitelj pa se »spusti« s svojega »vsevednega« položaja in s priznanjem obstoja imaginarnega lika ter igranja te igre približa avtentičnemu človeku v sebi. Spoznavanje novega postane zanimiv dogodek tako za vzgojitelja kot otroka.

Vzgojitelj z lutko v roki lahko v oddelku poseže po različnih metodah/načinih dela. H. Korošec (2006) povzema šest različnih tehnik oz. vrst dejavnosti, ki jih izpostavljata N. Renfro in T. Hunt v svojem delu. Te metode se med seboj dopolnjujejo, povezujejo in v prepletanju pripeljejo do celotnega projekta.

- »PUPPET PLAYING« – spontana igra
Dejavnost z lutko se zgodi spontano, brez posredovanja odraslega. To je neke vrste simbolna igra, med dvema ali več lutkami hkrati. Igra ni umeščena na gledališki oder, saj poteka v kotičku, na mizi, pod njo, skratka tam, kjer je lutka otroka začarala in popeljala v svet igre.
- »PUPPETIZING« – priprava prizorov
Za razliko od »PUPPET PLAYING« poteka ta dejavnost pod skrbnim vodstvom odrasle osebe. Ta oseba otroka usmerja s tehnikami kreativne drame k pripravi prizora z lutko na osnovi literarne podlage, realnega življenja ali domišljije. Improvizirani dialogi in gibi pa so vedno glavno vodilo in niso točno umeščeni v prostor – igralnico. Otrok ob tej interakciji spoznava gibanje svojega telesa v odnosu do lutke.
- »PUPPETELLING« – pripovedovanje z lutko
Medtem ko je vzgojitelju pri »PUPPETIZINGU« podlaga literarno delo, tu uporabimo lutko za predstavitev, pripovedovanje ali učenje literarnih del. lutka pripoveduje zgodbo v prvi osebi, kar pričara čisto drug zorni kot zgodb.
- »PUPPETALKING« – pogovarjanje skozi lutko

V tej tehniki lutka zavzame vlogo medija, ki otroku omogoča lažje izražanje čustev in doživljanja. Ob animaciji otrok preloži odgovornost izrečenih besed na nekoga drugega – lutko, kar ga dodatno sprosti.

- »PUPPETEACHING« – učenje in poučevanje z lutko

Z lutko lahko vzgojitelj na bolj vznemirljiv in zanimiv način poda otrokom neko informacijo oziroma znanje. Ta tehnika je v pomoč za dosego kurikularnih ciljev in boljšo motivacijo za delo med otrokom in vzgojiteljem.

- »PUPPETMAKING« – izdelava lutke

Količina ustvarjanja je tu neomejena, saj otrok izdelava lutko, ji izdelava karakter po svoje, skozi čustva in misli. Največjo težo ima verovanje otroka v lutko tako, da jo oživi kot vzgojitelja, da podpre otrokovo kreativnost in ne posega vanjo po nepotrebnem.

3. MOTIVACIJA

»Motivacija je za socialno vedenje ena najpomembnejših psihičnih funkcij in daje vsakemu človeku značilen pečat posebnosti ali celo enkratnosti. Pri nobenem človeku se povsem isti motivi ne ponovijo. Je proces, ki sproži človekovo aktivnost, jo usmerja na določene objekte, uravnava obnašanje in ga poenoti, poveže v celoto v prizadevanju za dosego ciljev, ki si jih je zadal« (Rot, 1980 v Krajnc, 1982, str. 21).

Musek (2001) opisuje naše vedenje kot motivirano, da se ne pojavlja samo od sebe in da ima svoje vzroke in cilje. Motivacija zajema vse tisto, kar nas spodbuja in usmerja, zajema dejavnike našega delovanja, kot so potrebe, nagoni, želje, motivi, cilji, vrednote, ideali, interesi in navsezadnje volja. Motivacija je najbolj zapleteno razvita ravno pri človeku, ki ima vgrajene motivacijske mehanizme in tiste, ki se jih večinoma nauči, najpogosteje z življenjskimi izkušnjami.

3.1. VRSTE MOTIVACIJ

Kakšno motivacijo potrebujemo pri otroku ali odraslem, variira od situacije do situacije. Včasih potrebujemo dolgotrajen, zapleten proces, drugič samo malenkost. Seveda ima motivacija pri otroku v zgodnjem otroštvu, ko je še nekonformiran, posebno težnjo, saj ga vodita spontan odziv in delovanje.

Človek lahko svoje vedenje zavestno spodbuja, usmerja in vodi. Pomemben del človekove motivacije pa ostane nezaveden. Motivacijo delimo na dva sklopa:

- zavestno in nezavedno motivacijo,
- notranjo in zunanjo motivacijo.

3.1.1. ZAVESTNA in NEZAVEDNA MOTIVACIJA

Zadovoljevanje nekaterih potreb (predvsem fizioloških) poteka avtomatično, torej brez zavestne kontrole. Za to poskrbijo zlasti naši goni (nagoni). Najpogosteje gre za delovanje bioloških mehanizmov, ki so se razvili med evolucijo.

Zavestna motivacija se tesno povezuje z voljo. To je proces, v katerem zavestno spodbujamo svojo dejavnost in jo usmerjamo k ciljem. Zavestna motivacija zajema vse tiste motive, ko si zavestno postavljamo cilje in zavestno nadziramo doseganje teh ciljev in zadovoljevanje potreb. Fiziološke potrebe zadovoljujemo nagonsko, kot npr. takrat, kadar žejni ali lačni razmišljamo in se odločamo, katero pijačo ali jed si bomo pripravili (Musek, 2001).

»Že stari misleci so radi razlikovali nagonsko delovanje, ki naj bi bilo 'slepo', nebrzdano in prikrito, od volje, ki je zavestna in kontrolirana. Ta podoba človekove 'dvojne narave' je živa še danes: na eni strani nagoni in čustva, neukročena 'živalska' narava posameznika, na drugi strani volja in razum, kultivirana in civilizirana narava« (Musek, 2001, str. 92).

Musek (prav tam) navaja Freudovo trditev, da se je moral človek odreči nagonskosti zato, da je lahko zaživel v skupnosti, družinskih odnosih, v kulturi in se tako ohranil. Ravno po njegovem mnenju je nezavedna motivacija najpomembnejša.

3.1.2. NOTRANJA in ZUNANJA MOTIVACIJA

Ko nekatere stvari naredimo iz veselja, zato, ker nam to ponuja ugodje, nam je všeč, govorimo o notranji motivaciji. Ko pa so v igri zunanje spodbude, kot so denar, nagrada, pohvale, pa je to oblika zunanje motivacije (Musek, 2001).

Vzajemnosti motivacije s čustvovanjem ni mogoče spregledati. Ko zadovoljujemo svoje potrebe in motive ter dosegamo motivacijske cilje, se pojavijo pozitivna čustva. Negativna pa nas preplavijo ob ovirah.

Strinjam se s P. Ošlak (1997), ki je napisala, da sta motivaciji v stalni soodvisnosti. Nekateri potrebujejo zunanjo spodbudo, da v sebi spoznajo sposobnost za neko delo, za katerega se potem ženejo, da ga izpolnijo, saj so zdaj notranje motivirani in to počnejo z zadovoljstvom.

Raffini (2003) poimenuje notranjo motivacijo intrinzična motivacija in jo postavlja kot gonilo pri izbiri neke dejavnosti. Pri majhnih otrocih je zlasti očitno, da smo ljudje

notranje motivirani, kadar nismo obremenjeni s pritiski in pričakovanji drugih. Otroci so lahko zelo vztrajni, ko se lotevajo izzivov, če so ti primerni za njihovo sposobnost. Ob pretežkih nalogah pa se pojavita frustracija in nezadovoljstvo. Prelahke naloge bo otrok opustil in izbral zahtevnejše.

Notranjo motivacijo Raffini (2003) razdeli na zadovoljevanje petih občutkov:

- avtonomijo – potrebi po samoomejevanju je zadoščeno takrat, kadar lahko svobodno izberemo, v katerih dejavnostih bomo sodelovali in kako se bomo vedli. Pa ne zato, ker se moramo, ampak zato, ker si to želimo. Pomeni nadzor nad svojim življenjem in samostojnost;
- kompetentnost – poleg potrebe po samostojnosti imamo tudi potrebo po občutku, da so naša prizadevanja za razumevanje in obvladovanje okolja uspešna. Ta naša potreba po kompetentnosti je vzgib, zaradi katerega se ljudje vedemo tako, da se počutimo sposobne in učinkovite. Bolj ko se posameznik počuti uspešnega pri dejavnostih, bolj bo notranje motiviran. Pokazal bo več vztrajnosti. Za okrepitev notranje motivacije v delovnem okolju je pomembno gojiti spoštovanje do posameznikove potrebe po samonadzorovanju in kompetentnosti;
- pripadnost in povezanost – na notranjo motivacijo ima močan vpliv želja po pripadnosti in občutku povezanosti. Tovrstno sprejemanje med vrstniki je namreč ključno. Uspešnost skupine otrok, med katerimi so spletene prijateljske vezi in je prisotna medsebojna pomoč, je dosti večja kot tam, kjer je zaznati strah pred izolacijo in zavrnitvijo vrstnikov. Zadovoljevanje te potrebe omogoča varno ozračje, v katerem posamezniki neogroženo tvegajo raziskovanje in širjenje meja svoje identitete;
- samospoštovanje – Reasoner (v Raffini, 2003) opredeljuje samospoštovanje kot zavedanje svoje vrednosti in spoštovanje svoje pomembnosti, kot samozavest, ki nam omogoča, da se zanesemo nase, in kot odgovorno vedenje do drugih. Ob pomanjkanju samospoštovanja je vzgojitelj tisti, ki lahko z grajenjem varnega okolja poveča možnost za razvoj samopodobe pri otrocih, kar izpelje tako, da spodbuja medsebojno povezanost, zavedanje, da vsakdo nekaj prispeva v skupno korist in se trudi za razvoj socialnih veščin. Za cenjenje

medsebojnih razlik je primarna trdna baza, ki sloni na dobrem samospoštovanju in želji po spoznavanju mnenj in deljenju čustev z vrstniki. Vzgojitelj mora s sistematičnim in zavestnim delom zagotoviti dejavnost, kjer spoznavajo svojo edinstvenost in pomembnost ter kjer se naučijo veščin empatičnega poslušanja;

- vpletenost in zadovoljstvo – Raffini (2003) navaja Glasserjevo prepričanje, da je potreba po zabavi značilna za človeško vrsto. Besedo zabava lahko interpretiramo na mnogo načinov. Govorimo o želji po udeleževanju v tistih dejavnostih, ki nam zagotavljajo fizični, socialni, kognitivni ali psihološki užitek. Notranje motivirane dejavnosti spremljata zadovoljstvo in užitek, iskati pa moramo tudi razmere, v katerih bomo zadovoljni.

3.2. HIERARHIJA MOTIVOV oziroma POTREB in CILJI

Kot že rečeno, Musek (2001) opisuje naše vedenje kot motivirano. Spodbujali in usmerjali naj bi ga motivi, ti pa so tisti psihološki pojavi, ki spodbujajo vedenje in ga usmerjajo k ciljem.

P. Ošlak (1997) opisuje motiv kot vsak notranji vzgib, ki nas žene, da se lotimo nekega dela z namenom, da bi ga dokončali in bili s tem potešeni.

A. Krajnc (1982) daje pri vzpostavljanju hierarhije med motivi velik pomen socialnim vplivom. Na obnašanje ljudi ne vpliva smo en motiv, temveč več motivov hkrati. Nekateri delujejo močnejše, drugi pridejo na vrsto šele pozneje. Potrebe po zadovoljevanju občutkov, kot so samoaktualizacija, sposobnost, pripadnost, samospoštovanje in vpletenost, se lahko razporedijo po zelo različnem zaporedju. Doživljanje dogodkov pa povzroči, da intenziteta teh potreb niha, se izmenjuje. Vpliv enega motiva se zmanjša in na površje pride drug. Življenjska situacija ljudi se neprestano spreminja in s tem se spreminja tudi hierarhija potreb oziroma motivov. Notranja sprememba razvrščenih motivov je odraz splošnega vzorca vrednot zunanjega okolja.

3.3. PRIMARNE in SEKUNDARNE SOCIALNE POTREBE

P. Ošlak (1997, str. 24) na vprašanje, kako se začne motivacija, odgovarja: »Motivacija se začne s potrebo, ki daje povod za ravnanje; uspešno ravnanje vodi do cilja, ta pa vpliva na utešenje potrebe.«

Z vidika motivacije je za izobraževanje zlasti pomembno, da spadajo odkrivanje in pojasnjevanje neznanega, ki nas obdaja, in vedoželjnost med primarne socialne potrebe in je splošna značilnost ljudi. Sekundarne socialne potrebe so bolj osebne narave, kot so interesi, stališča, navade, in se razvijejo samo pri posameznih ljudeh. Sekundarne so odvisne od posebnosti situacij in so bolj izpostavljene raznim vplivom (Krajnc, 1982).

Vedoželjnost kot primarna potreba se prepleta oziroma navezuje na vrsto sekundarnih potreb. Prek njih pride do konkretizacije in usmerjenosti k cilju, dobijo podobo izražanja. A. Krajnc (1982, str. 57) opisuje: »Vedoželjnost vre na dan kot splošna potreba samo pri najmlajših otrocih. Otrok razbija predmete, razdira igrače in dela nešteto poskusov za to, da bi raziskal neznano in si najprej sam odgovoril na to, kaj ga obdaja.« V nadaljevanju piše, da uspehi, ki niso nič posebnega, in na drugi strani povečevanje vedoželjnosti spodbudijo v otroku, da se začne obračati na druge ljudi. Ljudje v njegovi neposredni bližini mu morajo odgovarjati na vprašanja, ki si sledijo v nedogled, vendar v določenem vrstnem redu, kar dokazuje razvoj vedoželjnosti (prav tam).

Otrok vzbuja občutek nadležnosti, ko z zadovoljevanjem svojih potreb po raziskovanju neprestano vznemirja z vprašanji. Starši in vzgojitelji pa so tisti, ki z občutkom za umirjenost in spodbujanje »znosnega obnašanja« postopoma gasijo njegovo vedoželjnost. S tem pojavom se briše oziroma nadzoruje temeljna prvina – primarna socialna potreba človeka, ki je osnova za učenje in izobraževanje. Ko pred starši ali vzgojitelji stoji »neukrotljiv otrok«, se niti ne zavedajo, da se v njem napoveduje dober otrok, učenec in morda celo znanstvenik. Njegova želja po spoznavanju okolja raste sorazmerno z močjo poznejšega permanentnega izobraževanja, raziskovanja in

ustvarjalnega dela. Otrokovo obnašanje se ocenjuje z vidika vsakdanjih prilog in sprejemljivega obnašanja oziroma »otrokove pridnosti«.

Odsev permissivne vzgoje (jasen in strnjen vzgojni model) pripisuje A. Krajnc (1982) k daljšemu ohranjanju vedoželjnosti pri otroku, česar pri represivni vzgoji ni zaznati. Pri slednji naj bi starši in vzgojitelji, ne vedoč, zadušili v otroku tisto, kar bodo od njih nekoč pričakovali – »dobrega šolarja«. A. Kranjc (1982) navaja, da Andrilović vidi podlago za vedoželjnost v človekovih spodobnostih, z njimi si pomaga do novih vtisov, spoznanj, to ga nagraduje in mu prinaša uteho, iz nje pa izhaja želja po ponovnem iskanju, spoznavanju in odkrivanju neznanega.

P. Ošlak (1997) pripisuje motivacijo za delo v vrtcu predvsem dobri notranji motiviranosti vzgojitelja. Njegova dobra notranja motivacija za opravljanje poklica pa se ohranja s stalnim strokovnim izobraževanjem. Okolje ga tako oblikuje in usmerja k novim načinom in metodam dela. Tovrstni posegi preprečijo osebno stagnacijo in posledično rutinski način dela. Ustvarjalnost, ki je produkt motiviranosti posameznika – vzgojitelja, v otroku spodbudi motiv radovednosti. Če se otroci navadijo na slog vzgojiteljevega načina dela, nad njegovim ravnanjem ne bodo več presenečeni in tako se motiv radovednosti ne bo razvijal, to pa povzroči tudi zastoj v spodbujanju otrokove ustvarjalnosti. Otrokova motiviranost bo majhna ali pa je sploh ne bo. Dobro poznavanje individualnih sposobnosti otroka, ki ga pripeljejo do neke stopnje znanja, pa je ključnega pomena za vzgojitelja. Odprtost, iskrenost, pripravljenost pokazati otrokom, da tudi vzgojitelj ni nezmotljiv, ter pogovarjati se z otrokom po konfliktni situaciji so elementi, ki spodbujajo, vodijo in motivirajo otroka.

II. EMPIRIČNI DEL

1. OPREDELITEV PROBLEMA

Za menoj je kar nekaj let delovnih izkušenj in s tem tudi več različnih skupin. S skupino se menjata tudi način in tempo dela, ki izhajata iz specifik skupine, s katero delaš tisti trenutek. Bilo je kar nekaj različnih načinov motivacije, izvajanj dela in načina skupnega iskanja tempa za uspešen ter spodbuden rezultat.

S sedanjo sodelavko sva že delali skupaj. Imava enake poglede na delo in se medsebojno zelo dopolnjujeva. V tem šolskem letu pa sva porabili veliko časa, da bi ugotovili, kako motivirati otroke, jih pritegniti k delu in medsebojnemu sodelovanju. Skupina je sestavljena iz treh skupin. Ob združitvi je bilo močno čutiti ločevanje po skupinah otrok, ki se že poznajo oziroma so bili že prej v isti skupini. Preizkusili sva tako rekoč vsak nasvet, ki sva ga bili deležni, da bi v njih vzbudili željo po skupinskem delu in spoznavanju novih stvari. V skupini ni bilo nikakršne medsebojne pomoči, otroci se preprosto niso začutili in tako je bilo zelo težko začeti kakršno koli delo, ki zahteva skupinsko energijo in voljo.

Prvo dejanje, ki je spodbudilo potencialno možna nova prijateljska razmerja, je bilo bivanje na kmetiji proti koncu koledarskega leta. Otroci so se delno povezali med seboj in vzkliko je nekaj skupinske energije. Z rezultatom še vedno nisva bili zadovoljni, zato je prišel v našo družbo pes Runo.

Mimična lutka pes je bila v našem oddelku že dlje časa. Psi je prinesla v vrtec deklica, ki je podarila igrače v dobrodelne namene, a njega ni želela oddati, tako da smo ga nato sprejeli v našo družbo. Lutka je več kot mesec dni ležala na polici v igralnici. Deležna ni bila nikakršne pozornosti, kaj šele vključevanja v igro. Pri oblikovanju svoje ideje, s katero lutko bi lahko spodbudila otroke, jih motivirala k večji vedoželjnosti oziroma zanimanju, nisem pomislila, da bi bila lahko to lutka, ki so jo otroci že videli. Za svojo večjo samozavest sem svoje spretnosti z lutko preizkusila kar na tej lutki v zgodnjih jutranjih urah, ko še ni bilo nikogar od otrok iz moje skupine. Preizkušala sem

se glasovno in v gibanju lutke. Vse to se je odvijalo v obdobju, ko sem pripravljala načrt in vse potrebno za delo z lutko v skupini. Niti sama pa nisem opazila, da so otroci skozi mene in moje osvajanje lutke že sprejeli lutko psa. Vse skupaj se je začelo, ko me je nekaj otrok iz moje skupine zalotilo pri pogovoru z mimično lutko. Začeli so spraševati, kdo je to, od kod prihaja, kaj dela v naši skupini in kam bo šel, ko se bo vrtec zaprl. Kar naenkrat se je sprožil plaz vprašanj, na katera nisem imela pripravljenih odgovorov, in celotno situacijo sem izpeljala nenačrtno, spontano in v celoti iz pobude otrok.

1.1. VZOREC

Celotno delo sem izvajala v vrtcu Viški gaj, enoti Kozarje, kjer sem tudi redno zaposlena. Skupina je bila s tem šolskim letom na novo formirana in je heterogenega tipa. V skupini Miške je 9 otrok, starih 6 let, med njimi so 4 dekleta in 5 dečkov, ter 11 otrok, starih 5 let, in sicer 5 deklet in 6 dečkov. Delo je potekalo v drugi polovici šolskega leta.

2. CILJI

Cilj diplomskega dela je raziskati lutko in njen pomen v otroški igri ter ne nazadnje pri podajanju vzgojno-izobraževalnih vsebin.

Primarni cilj praktičnega dela je predstaviti, oživeti in predvsem doseči sprejetje lutke v skupino. Prek ljubljenske skupine sem otrokom nameravala približati delo, ki je načrtovano za določeno obdobje v tem oddelku. Delo je pestro in raznovrstno. Pri otrocih bi nadvse rada dosegla večjo oziroma samozavestnejšo komunikacijo otrok – vrstnik oziroma otrok – vzgojitelj. Pomembno vlogo pa bo imel ljubljenelec skupine kot motivator in spodbudnik.

V raziskavi želim izvedeti:

- kako otroci sprejmejo ljubljence skupine,

- ali ima lutka tako čarobno moč, da dodatno spodbudi in motivira otroka med delom,
- katerim otrokom bo lutka pomagala v vsakodnevni situaciji v vrtcu.

3. RAZISKOVALNI VPRAŠANJI OZIROMA HIPOTEZI

- Raziskati želim, kakšno vlogo imajo lutke pri motivaciji otrok za sodelovanje pri dejavnostih.
- Raziskati želim, kako otroci sprejmejo lutko medse in sobivajo z njo.

4. RAZISKOVALNA METODA

Za zbiranje, analizo in interpretacijo podatkov v raziskovalnem procesu potrebujemo različne tehnike in instrumente. Za izdelavo diplomskega dela sem uporabila deskriptivno metodo empiričnega raziskovanja in si pomagala s študijem domače ter tuje literature.

5. PRIPRAVE

5.1. Priprava 1

TEMA: Spoznavanje ročne lutke z imenom Runo

PODROČJE DEJAVNOSTI: Jezik, družba, umetnost

OPERATIVNI CILJI:

- otrok sprejme lutko in se z njo spoprijatelji,
- otrok se igra z lutko, jo prime v roke,
- otrok organizira, oblikuje kotiček Runov dom,
- otrok se predstavi, pripoveduje o sebi in svoji družini,
- otroci naslikajo otroke v skupini,
- otrok se vključi v igro in sproščeno sodeluje.

METODE DELA:

- pogovor,
- pripovedovanje,
- poslušanje,
- spodbujanje,
- praktično delo.

OBLIKE DELA:

- individualna,
- skupna,
- v paru.

PROSTOR:

- igralnice in igrišče vrtca, Rožnik.

SREDSTVA:

- ročna lutka Runo,
- kartonska škatla, tetra plenica,
- črni alkoholni flomaster, vodenke, šleshamer formata A4,
- oprema, potrebna za na pohod (obutev, obleka, nahrbtnik, malica),
- ljubkovalne igrače.

NAČRT TEDENKEGA DELA:

1. dan: predstavitev Runa,
2. dan: izdelava, oblikovanje Runovega doma,
3. dan: otroci se individualno predstavijo Runu,
4. dan: Runo se nam pridruži na pohodu na Rožnik,

5. dan: Runu predstavimo koncept IGRALNEGA DNE.

EVALVACIJA

Dejavnosti v tem tednu so se vrtele predvsem na ravni spoznavanja in medsebojnega sprejemanja. Otroci so spoznali ročno lutko z imenom Runo. Predstavil se jim je, jih ogovoril in jih marsikaj tudi povprašal. Otroci so ga zasuli z vprašanji in svojimi odgovori. Odločili smo se, da se vsak predstavi Runu, mu pove kaj zanimivega o sebi, svoji družini, skratka, kar bi želel, da Runo izve o njem. Nekateri so bili zelo zadržani in skopi z besedami, drugi so se spoprijateljili takoj in bi ga najraje odnesli kar domov.

Slika 1: Runo

Runu smo tako naslednji dan izdelali oz. oblikovali kotiček. Otroci so prinesli iz sosednje igralnice leseno posteljico, v katero smo postavili manjši vzglavnik iz gospodinjskega kotička. Med oblačili smo našli tetra plenico, ki je služila namesto odeje.

Runo nas je spremljal na vsakem koraku v vrtcu in zunaj njega. Morali smo ga peljati v kuhinjo, kjer so mu otroci pokazali voziček za kosilo, in ga predstavili kuharici. Seveda se je ob lepem vremenu gibal z nami na igrišču. V sklopu telovadnega dopoldneva, ki poteka vsak ponedeljek na nivoju vrtca oziroma celotne druge starostne skupine otrok, je Runo spodbujal otroke pri vzpenjanju po plezalih in jih motiviral za izvajanje dejavnosti na prostem.

V vrtcu sodelujemo v projektu Zlati Sonček. Eden izmed pohodov je osvojiti vrh Rožnika. Volja za hojo in pohode zelo variira od otroka do otroka. Nekateri otroci redno hodijo na daljše pohode s starši, drugi manj in se bolj zadržujejo doma. S pohodi in prijetno družbo jim želimo približati tovrstno rekreacijo in spodbuditi željo, voljo po gibanju v naravi. Runova naloga je bila, da spodbudi in skuša prepričati otroka, da se

povzpne na vrh. Pri dveh deklicah je ravno Runo dosegel to, da sta samostojno, z roko v roki, počasi, vendar strpno, koralili proti vrhu Rožnika. Ob padcu enega od dečkov je bil Runo tisti, ki mu je oskrbel minimalno rano, ga potolažil in skupaj sta odkorakala proti vrhu.

Slika 2: Igra na igrišču

Slika 3: Runo v tolažbo

Slika 4: Vzpon na Rožnik

Slika 5: Vožnja z avtobusom

Že dolgoletna tradicija našega vrtca so igralni petki. Tudi ta petek ni bil izjema. Runo smo predstavili, kaj se takrat dogaja. Vrata vseh igralnic so takrat odprta na stežaj in vsi otroci se lahko poljubno gibljejo ter igrajo po igralnicah celega vrtca. Eden izmed vzgojiteljev zagotavlja varnost po veznih hodnikih, drugi po garderobah. S tovrstnim prehajanjem skušamo zblížati vse otroke in jih seznaniti z vsemi delavci v enoti vrtca.

Runa so odpeljali v sosednje igralnice in ga predstavili drugim otrokom. Otroci, ki jim prehajanje dela težave, so s pomočjo Runa odkorakali iz igralnice in ga nesli vsaj do knjižnice, ki sočasno teče v prostorih pedagoške sobe zaposlenih.

Iskreno sem bila presenečena, kako so otroci sprejeli Runa. Postal je del naše vrtčevske družine. Otroci so ga vzeli za svojega in mu zaupali stvari, ki so se dogajale pred njegovim prihodom. Postajalo pa je vedno bolj očitno, komu je tovrstno izražanje – prek lutke – blizu in komu ne. Dominantnejši otroci so redkeje posegali po Runu in se spuščali v interakcijo z njim. Otroci, ki so po naravi bolj zadržani, redkih besed in so raje v ozadju, so presenetili in se z lahkoto »vrgli v debato« z njim. Ta skupina otrok se je v tovrstnih situacijah počutila zelo domače in sproščeno.

5.2. Priprava 2

TEMA: Pozdravimo pomlad

PODROČJE DEJAVNOSTI: Jezik, umetnost, gibanje

OPERATIVNI CILJI:

- spodbujati ustvarjalnost otrok,
- spodbuditi aktivno sodelovanje,
- razvijanje spretnosti oziroma t. i. fine motorike,
- otrok se izraža s kretnjami in gibi telesa,
- občutiti pripadnost skupini otrok.

METODE DELA:

- pripovedovanje,
- poslušanje,
- ustvarjalno izražanje s telesom,
- praktično delo.

OBLIKA DELA:

- individualna,
- skupna,
- skupinska.

PROSTOR:

- igralnice treh skupin (Pedenjped, Miške in Pingvini).

SREDSTVA:

- knjiga: Kazuo, I. (1998). Ptiček otročiček. Ljubljana: EPTA,
- papirnate vrečke za kruh, podloga iz kartona,
- krep papir različnih barv, šelešamer različnih barv, šivanka, nit,
- glasba, trši papir, voščenske, lesene paličice.

NAČRT TEDENKEGA DELA:

1. dan: poslušanje zgodbe Ptiček otročiček,
2. dan: delavnica 1, 2, 3,
3. dan: delavnica 2, 3, 1,
4. dan: delavnica 3, 1, 2,
5. dan: knjižnica in igralni dan.

Evalvacija

Obogatitveno dejavnost Miška Nili bere, ki jo vodim in izvajam na ravni vrtca, se izvaja na datum, dogovorjen na začetku leta, in tedensko ob petkih. Ob določenem datumu imamo delavnice literarnih junakov. To so delavnice, ki trajajo tri dni in se nanašajo na literarnega junaka izbrane knjige. V teh delavnicah sodelujejo otroci treh najstarejših skupin, ki so tudi skupaj v traktu vrtca.

Delavnice v tem tednu so se izvajale na temo knjige Ptiček otročiček. Knjigo smo izbrali zaradi vsebine, ki je sovpadala s prihajajočo pomladjo in vremenskimi razmerami.

V ponedeljek smo prebrali knjigo, si ogledali slikanice in se pogovorili o vsebini. Načrt dela je bil razdeljen v tri skupine, oddelke. Otroci so vsak dan prehajali iz skupine v skupino, tako da so v treh dneh obiskali vse tri delavnice.

1. delavnica

Slika 6: Deček v igri z gosenicama

Slika 7: Izdelane gosenice

V skupini Miške so otroci izdelovali spomladansko cvetje iz krep papirja in gosenice iz raznobarnega šelešamerja. Za izdelavo cvetja so izrezali več različno velikih krogov, ki so jih nato na sredini zašili in prilepili na plastičen tulec. Gosenice smo izdelovali z izmeničnim prekrivanjem dveh barvnih trakov.

2. delavnica

Otroci so izdelovali drevesa iz recikliranih papirnatih vrečk v igralnici Pingvinčki.

Slika 8: Oblikovanje dreves iz papirja

3. delavnica

Vsebino knjige so izrazili ob glasbi in z gibom ITG – izraz telesa ob glasbi, podoživljanje pa so izlili na papir. To je potekalo v igralnici Pedenjped.

Slika 9: Podoživljanje vsebin ob glasbi

Slika 10: Podoživljanje vsebin ob glasbi

Slika 11: Doživljanje prenesemo na papir

Vloga Runa v tem tednu je bila motivirati otroke za poslušanje zgodbe, se pogovoriti o njeni vsebini in spodbuditi otroke k sodelovanju v drugih igralnicah. Runo je z nami poslušal pravljico in nato je bil on tisti, ki je otroke spodbujal, da so ob slikanicah povzeli krajšo vsebino. Spodbujal je otroke, da so vsi imeli možnost povedati svoj delček vsebine. Nekateri otroci nikoli ne želijo sodelovati pri književnih vsebinah, kaj šele, da bi se izpostavili. Z Runovo pomočjo pa smo pri enem dečku dosegli nekaj sodelovanja. Dečka na splošno knjige ne zanimajo, pri branju ali pogovoru ni zainteresiran za poslušanje ali sodelovanje. V ozadju je morda tudi situacija doma, kjer mu popoldneve krajšajo avdio-videotehnološke naprave. Runo ni tako blizu fantu, da bi ga samoiniciativno vključil v svojo igro, in se tudi ne spušča v igro z vrstniki, ko je Runo del igre. Zanimivo pa je, da se odzove na Runova vprašanja in spodbude ter se spusti v res kratek pogovor z njim. Deček je tako povedal del vsebine, kar je bil res velik napredek zanj in za nas.

Runo je tako tri dni uspešno pohajkoval po igralnicah in spodbujal otroke k izvajanju dejavnosti, ki so potekale. Tisti dan, ko je ostal v naši igralnici, sva otrokom pomagala pri izdelavi gosenic. Sodelavka je vodila izdelavo cvetja, kjer je bil Runo za spodbudo pri uporabi škarij, saj je bilo striženje krep papirja v krogu kar težek zalogaj. Ko sva z Runom pomagala izdelovati gosenice, sva bila deležna prav prijetne predstave. Deček (ki moje skupine ne obiskuje redno), ki je zelo spretno izdelal že kar tri gosenice in mu je postalo malo dolgočasno, se je obrnil proti oknu (stran od nas) in padel v svojo igro. Dvema gosenicama je dodelil imeni in spretno vodil pogovor med njima. Pogovor je tekel o jabolku, ki se je zibalo na jablani, in o tem, kako bi ti dve gosenici prišli do njega. Pogovarjali sta se, zakaj jima je tako ime in od kod sta.

Moja interakcija z dečkom na ravni vrtca poteka predvsem ob jutrih, ko smo še združeni, oziroma pri sodelovanju podobnih oblik. Dečka poznam, vem, po kakšnih igrah posega, kakšen je njegov odnos do vodenih dejavnosti in kakšna je njegova koncentracija. Od njega bi pričakovala vse drugo kot to – pristno, spontano, čustveno nabito igro. Deček je deloval umirjeno, padel je v svoj svet in se ni pustil motiti. Tudi ko so se mu proti koncu njegove igre pridružili vrstniki, jih ni sprejel v dogajanje. Po močnem vsiljevanju drugih v njegov svet je opustil igro z gosenicama in se želel vrniti v svojo igralnico. Predstava, ki sem jo bila deležna, me je prevzela in napolnila z energijo.

Nisem si znala razložiti teh čustev, saj so bila tako nepričakovana in spontana. Mogoče me je še toliko bolj prevzelo dejstvo, da se je to dejanje zgodilo zaradi dečka, čigar delovanje v skupini zelo odstopa od povprečja.

To izkustvo mi je dalo moč, željo in zagon za še bolj poglobljeno delo v to smer, da lutke približamo otrokom in da jih skozi njih tudi mi spoznavamo v drugačni luči oziroma situacijah.

5.3. Priprava 3

TEMA: Vrtilkanje

PODROČJE DEJAVNOSTI: Narava, umetnost

OPERATIVNI CILJI:

- sodelovanje, timsko delo, sprejemanje odločitev,
- medsebojna pomoč na vrtu,
- spontano umetniško izražanje,
- zamišljanje in oblikovanje lutke,
- igra z lutko,
- spoznavanje prostora (umeščanje lutke v prostor).

METODE DELA:

- pripovedovanje, pogovor, poslušanje,
- praktično delo.

OBLIKI DELA:

- individualna,
- skupna.

PROSTOR:

- igralnica,
- igrišče.

SREDSTVA:

- knjiga: Medved, N. et al. (2012). Motovilka. V: Pravljice o princeskah. Tržič: Učila International,
- vrtno orodje, večje vedro,
- listi formata A4 z motivi vrtnih pridelkov,
- šelshamer, voščenke, flomastri, barvice, škarje, alkoholni flomaster,
- kartonska škatla.

NAČRT TEDENKEGA DELA:

1. dan: Runo bere knjigo v jutranjem krogu,
2. dan: obisk in ureditev vrtno gredice,
3. dan: pogovor o pridelkih na vrtu,
4. dan: izdelava naprstnih lutk,
5. dan: igralni dan – lutkovni kotiček.

EVALVACIJA

Izkoristiti je bilo treba lepo vreme, zato smo ta teden namenili vrtničkanju in spoznavanju pridelkov na vrtu. V sklopu projekta Naš vrtniček, za katerega nas je MOL tudi sofinancirala, urejamo okolico vrtca, skrbimo za gredice in predvsem spodbujamo otroke k samostojni pridelavi pridelkov in skrbi za okolje ter naravo.

Slika 12: Runo se pogovarja o vsebini knjige Motovilka

Ponedeljkovo jutro smo začeli v jutranjem krogu. Navado imamo, da dežurni otrok prinese v vrtec knjigo, da jo skupaj preberemo in izkoristimo vsebino, če ta sovпада z delom v oddelku. Kot nalašč je deklica prinesla v vrtec knjigo, v kateri so bile zbrane pravljice o princeskah. Glede na delo, ki nas je čakalo, smo prebrali Grimmovo pravljico Motovilka. Po prebrani pravljici smo se pogovarjali o vsebini. Pogovor smo speljali na besedo Motovilka in njen pomen, zakaj je bilo tako ime princeski. Otroci so dopoldne prebirali knjigo, se med seboj o njej pogovarjali in si izmenjali ideje. Dobili so domačo nalogo, da se pozanimajo, kakšne pridelke imajo na domačih gredicah in kakšna semena bodo uporabili njihovi starši ali stari starši.

Naslednji dan smo se lotili fizičnega dela; poprijeli smo za vrtno orodje in prekopali našo gredico. Odstranili smo plevel in presadili jagode. Vsak izmed otrok je obdelal manjši košček zemlje. Runo pa je bil tukaj, da je skrbel za varnost pri delu z orodjem. Bodril je tiste, ki so se bali umazati z zemljo, in jih spodbujal, da se še sami malo umažejo.

Slika 13: Deček presaja jagode

Slika 14: Runo spodbuja dečka pri kopanju

V sredo so nekateri otroci prinesli semena, ki so jih že ali pa jih še bodo uporabili doma na vrtu. Za otroke sem pripravila natisnjene slike vrtnih pridelkov. Obesili smo jih po igralnici in se ob vsaki fotografiji pogovorili. Otroci se zelo razlikujejo med seboj po tem, kaj kdo ima rad in česa kdo ne mara jesti od zelenjave.

V kuhinji smo naročili, da nam pri kosilu na krožniku za solato ponudijo malo redkvic in motovilca. Zanimivo je bilo, da si pri kosilu nihče ni postregel redkvice. Z Runom sva se odločila, da s skupnimi močmi ponudiva redkvico otrokom. O čudežni moči Runa sploh nisem dvomila, saj so se za okušanje redkvice prijavili čisto vsi otroci. Velika večina je potem izrazila željo, da bi jo še jedli. Redkvice smo imeli že večkrat kot prilogo pri kosilu, vendar nihče od otrok ni posegel po njih. V veliko veselje mi je bilo, ko je mali kosmatinec spodbudil željo in konec koncev pregnal strah pred neznanim okusom. V tem času otroci zavestno spremljajo, katero solato imamo, in takoj prepoznajo različne vrste. Po tej izkušnji več otrok posega po solati, še posebno po motovilcu. Okušanje priloge tako pri zajtrku kot kosilu (paprika, korenje, čičerka ...) pa vodi, organizira in spodbuja naš Runo.

Slika 15: Poskusimo redkvico

Slika 16: Poskusimo redkvico

Pod močnim vtisom celotnega dogajanja v tem tednu smo izdelali naš Domači vrt lutk. Otroci so si izdelali ploske lutke in pri tem upodobili svojo najljubšo zelenjavo. Ideje in želje so bile ekstremne. Otroci so se prepustili domišljiji in želeli izdelati zelenjavo, ki je sploh niso marali. Nastajale so unikatne, samostojne in predvsem raznolike lutke. Eden od otrok je vprašal, ali se bomo z lutkami igrali v vrtu. Na njegovo pobudo smo se zapletli v diskusijo, kam umestiti lutke, in prišli do skupnega sklepa. Škatli smo preprosto odrezali dno in to je bil dom naših lutk. Lutke so postale naša desna roka. Otroci so jih vzeli s seboj, ko so pili čaj, ko so se za mizo igrali družabno igro in tudi na stranišče bi jih vzeli, če jim tega s sodelavko ne bi preprečili.

Otroke sem opazovala v njihovi igri z lutkami še do konca tedna. V tem času so se z njimi dodobra seznanili, komunicirali skozi novonastalo bitje in vzpostavili dialog s seboj in drugimi lutkami. Otroci so se igrali po kotičkih in njihova igra je bila drugačna. Z lutko se je zelo zblížala deklica V. Ogledovala si jo je, kako je narejena, jo tudi malo popravila in dodelala ter z njo plesala po igralnici. Ob konfliktu z drugo deklico se je z lutko umaknila za omaro in ji potožila celotno zgodbo ter ji pojasnjevala niz dogodkov in upravičevala svoja dejanja.

Do deklice S., ki je bolj zadržana in boječa, sem pristopila z Runom in začela dialog. Sprva je Runo želel spoznati novo prijateljico lutko in deklico S. povprašal o tem, kaj sta se igrali in če se jima sme pridružiti. Deklica je Runa povabila na njen vrt, od koder prihaja njena lutka. Igri so se pridružili otroci in kmalu sem se umaknila ter spremljala dogajanje. Deklica je v komunikaciji prek lutke okrepila glas in bolj suvereno komunicirala z udeleženci v igri, tako lutkami kot otroci.

Otroci so skozi igro oblikovali niz različnih kadrov dogajanja. Vsi pa so se nekako nanašali na vrt, delo na vrtu, kdo je katero vrsto zelenjave in na koncu so se vedno borili proti kuhi in pristanku zelenjave v loncu. Jed so poimenovali »VEČZELENJAVNICA«.

Slika 17: Izdelovanje vrtnih lutk

Slika 18: Lutke gredo povsod z nami

Slika 19: Spontana igra otrok z vrtnimi lutkami

Slika 20: Deklica gre po tolažbo k lutki

5.4. Priprava 4

TEMA: Runo in Presneto lep dan

PODROČJE DEJAVNOSTI: Jezik, umetnost

OPERATIVNI CILJI:

- otrok spozna različne zvrsti jezika,
- otrok razvija spontano besedno izražanje,
- zamišljanje in oblikovanje lutke ter pozneje igra z njo.

METODE DELA:

- pripovedovanje,
- poslušanje,
- pogovor,
- lastna aktivnost.

OBLIKI DELA:

- individualna,
- skupna.

PROSTOR:

- igralnica.

SREDSTVA:

- knjiga: Kleicke, C. (2003). Presneto lep dan. Ljubljana: DZS,
- projektor, grafoskop, bela rjuha,
- PVC-folija – trša, permanentni flomastri,
- blago po želji (čipka, prosojni materiali).

NAČRT TEDENKEGA DELA:

1. dan: branje knjige Presneto lep dan,
2. dan: igramo se s sencami,
3. dan: izdelava lutk na PVC-foliji,
4. dan: izdelava scene,
5. dan: igralni dan – igravimo se senčno gledališče.

EVALVACIJA

Otroci so želeli, da Runu preberemo knjigo z naslovom »Presneto lep dan«, ki govori o dogodivščinah na kmetiji. Knjigo poznamo že dlje časa in je stalnica našega knjižnega kotička. Otroci so skupaj z Runom prelistali knjigo in mu ob slikanicah pripovedovali zgodbo, to pa je pogovor med dečkom in Runom, ki ju vidimo na spodnji sliki.

Slika 21: Otroci berejo Runu knjigo

Deček: »Runo, pa zakaj se ti nič ne spomniš, kaj se ti je zgodilo?«

Runo: »Aron, jaz imam toliko dela na kmetiji, da sem že pozabil, kaj smo delali.«

Deček: »Kako lahko pozabiš takšno zabavo?«

Runo: »Če pa ni bilo balonov!«

Deček: »No, jaz sem ti prinesel kost in vsi smo te čakali v skednju. Premalo prostora je bilo, pa smo se stiskali, pa vroče je bilo. Čisto sem bil moker, sem se prešvical. Tara je navijala zame, da bi zmagal. Ampak pol nismo šli na večerjo, ker smo bili pozni ... no, a veš, a se ne spomniš?«

Po pogovoru z dečkovo mamo sva prišli do sklepa, da je deček v vsebino knjige umestil popoldansko dogajanje prejšnjega dne s svojo družino. Ko sta prelistala knjigo, sta se umaknila v kotiček in nadaljevala igro z legokockami.

Runo je povsem upravičil status novega člana naše skupine. Otroci so se tako navezali nanj, da nas mora spremljati čisto povsod, ali na ravni vrtca ali zunaj vrtčevskih prostorov. Tako kot v navedenem primeru: velikokrat zasledim oziroma slišim otroke v dialogu z Runom govoriti o domačih dogodivščinah, o željah otrok. Postal je njihov

zaveznik, nekdo, ki je na njihovi strani in jih podpira v vsem, kar se dogaja. Vedno si vzame čas in jih posluša, predvsem pa imam občutek, da otroci čutijo, da jih razume.

Slika 22: Deklici v igri z Runom

Dejavnost smo naprej razvijali in v sklopu senčnega gledališča izdelali lutke na PVC-folijo. Otroci so si razdelili vloge in vsak je narisal svojega junaka. Pogovorili smo se o tehniki, ki jo uporabljamo za senčno gledališče. Preizkusili smo jih več in tako spoznali, katera je za naš cilj najprimernejša. Ker smo želeli, da se vidijo barve in obrazne poteze, so bili flomastri za folijo najprimernejši. Pri izdelavi ovce so dekleta želela, da bi ovčjo dlako narisala z bleščicami. Nanesli smo tanko plast barve, vendar skozi bleščice snop svetlobe ne prehaja, tako da so ugotovila, da se ovčke ne bodo svetile.

Naslednji dan smo pripravili vse potrebščine za postavitve odra, scene. Zelo težko je bilo dobiti star analogni grafoskop. Ljudje, ki sem jih spraševala po grafoskopu, so me samo debelo gledali in mi v smehu odgovorili, češ, ali živim v kamenu dobi, in da se dandanes uporabljajo digitalni projektorji. Bolj ko sem jim razlagala, da potrebujem grafoskop, s katerim bom fizično, ročno projicirala, in ne nekih podob iz računalnika, manj so me razumeli. Na mojo srečo so mi v vrtcu na Igu posodili čisto nov analogni grafoskop, s katerim projiciraš vsebino, natisnjeno na folije, oz. kar koli, kar lahko postaviš na platformo.

Slika 23: Izdelava lutk na foliji

Slika 24: Izdelava lutk na foliji

Slika 25: Spontana igra z grafoskopom

Slika 26: Občinstvo

Z otroki smo primerno zatemnili prostor in predstava se je začela. Uspelo mi je, da sem otrokom puščala popolno svobodo dogovarjanja in usmerjanja poteka vsebine, ki so jo želeli predstaviti, sodelavka pa ni zdržala brez usmerjanja. Vajena je izvajanja gledaliških nastopov po naučenem besedilu in zelo malo s samostojnim nastopanjem. Otrok se je v takem trenutki znašel pred blokado, saj je izstopil iz svojega sveta teh vsebin v realnost in razmišljanje, kaj naj zdaj pove, kje v knjigi oz. zgodbi je ta trenutek.

Otroci so imeli ves dan na voljo projektor in prostor. Med igro so spontano prihajali in odhajali. Nekateri so celotno dopoldne preživeli pred grafoskopom. Preizkusili so več stvari in skupaj smo spoznali, da se sence razlikujejo, kar je odvisno od materiala, ki ga osvetluje žarnica. Preizkusili so 3D-predmete in folijam dodajali kartonaste dodatke. Preizkusili so odziv sence na kuhinjske pripomočke in druge predmete, ki so jih našli v igralnici.

Slika 27: Različni materiali pri projekciji

Slika 28: Uporaba delov telesa

Na začetku jim je manjši problem delala postavitev folije glede na projekcijo. Večina jo je postavila pravokotno na platformo in tako jim je uspelo projicirati na steno eno samo črto. Otroci oziroma občinstvo so vestno opominjali akterje, da nič ne vidijo in naj folijo obrnejo. Po nekaj izkušnjah so vsi osvojili načine, kako doseči željeno senco.

Otroci so se na področju senčnih lutk zelo dobro znašli, tako da smo se odločili dejavnost podaljšati še v naslednji teden, da se poigramo še z osebnimi sencami.

Slika 29: Mi imamo sence?

5.5. Priprava 5

TEMA: Kdo se skriva za rjuho in čigava je senca

PODROČJE DEJAVNOSTI: Jezik, umetnost, narava

OPERATIVNI CILJI:

- otrok odkriva in spozna lastnosti svetlobe: širjenje, odbijanje, sence, barve in izvor svetlobe,
- opazuje spremembe v daljšem časovnem obdobju enega dne,
- otrok prepozna in uporablja tehnične predmete (grafoskop),
- otrok opazuje sebe in se primerja z vrstniki.

METODE DELA:

- pripovedovanje,
- poslušanje,
- pogovor,
- lastna aktivnost.

OBLIKE DELA:

- individualna,
- skupna,
- skupinska.

PROSTOR:

- igralnica.

SREDSTVA:

- projektor, bela rjuha,
- igralno gledališko stojalo,
- šelešamer, svinčnik, vodenke.

NAČRT TEDENKEGA DELA:

1. dan: pogovor o sencah – kje so, zakaj so,
2. dan: postavitve senčnega gledališča – ugani, čigava je senca,
3. dan: obrisovanje senčnih profilov,
4. dan: barvanje senčnih profilov z vodenkami,
5. dan: knjižnica in igralni dan.

EVALVACIJA

Delo tega tedna se je nadaljevalo. Vreme je bilo sončno, tako da smo pogovor o sencah prenesli na zunanje igrišče, se dotaknili naravnih senc in potovanja senc. Pogovor je seveda nanesel tudi na vroče dni in varnost pred soncem.

Z otroki smo primerjali dejansko velikost otrok, predmetov in dolžino sence ob določeni uri. Otroci so hitro osvojili potovanje sonca in redno opazovali delo senčne ure na igrišču.

Zaradi velikega zanimanja pri delu s sencami smo se odločili, da naredimo manjše senčno gledališče, ki je zajemalo gledališki paravan, belo rjuho in grafoskop. Otroke smo razdelili v dve skupini; ena skupina je bila občinstvo, druga so bili igralci. Za paravanom smo se izmenjevali samostojno, v parih ali celo v trojkah. Otroci na drugi strani pa so poskušali ugotoviti, kdo se skriva za paravanom oziroma čigava je senca. Večkrat sem sodelavko povprašala, ali se morda skozi rjuho ne vidi več, kot je dovoljeno, saj so otroci prepoznali vsakogar in vsako podrobnost. Postavitve otrok so bile tako frontalne kot s profila, slednje so bile lažje, vendar jim tudi frontalne niso delale težav. Mogoče je bil čas za premislek pri dečkih s kratkimi lasmi malo daljši, vendar so največkrat pravilno ugotovili. Otrokom smo ves teden pustili spontano raziskovanje senčnega gledališča.

Slika 30: Kdo se skriva na drugi strani

Slika 31: Čigava je senca

Naslednji dan smo obrisali sence posameznikov in tudi tiste, nepobarvane, so otroci prepoznali. Pobarvali so jih s črno vodenko in tako smo imeli profilno zbirko skupine Mišk.

Slika 32: Obrisovanje profila

Slika 33: Barvanje profila

Slika 34: Razstava profilnih slik

Otroci in predvsem starši so bili prevzeti nad izdelki, ki so bili resnično izjemni.

V petek, na igralni dan, so otroci naše skupine, če lahko tako rečem, uvajali sosednje otroke v igranje v senčnem gledališču. Kazali in učili so jih, kako se premika in giblje po grafoskopu, kako dosežemo različne velikosti istega predmeta in kaj naredimo, če želimo imeti statično ozadje pri neki projekciji. Za otroke so samoiniciativno prinesli v zaodrje naše vrtno lutke (naprstne) in folije z literarnimi junaki zgodbe Presneto lep dan ter zaigrali krajšo predstavo. Ko sem jih vprašala, katero predstavo so pripravili, so rekli, da se to dogaja zdaj in da se vse dogovarjajo med seboj. Konkretnega odgovora nisem dobila. Sem se pa usedla med občinstvo in občudovala iznajdljivost, vodstvene

sposobnosti posameznikov, prevzemanje pobude, ki je prehajala glede na situacijo in vsebino. Predvsem sem bila presenečena nad izraznostjo deklice, ki gre septembra v šolo, in je po naravi zelo tiha ter zadržana. Vlogo, ki jo je prevzela v zaodrju, je bila velika, močna, glasna in dominantna. Velikokrat je bila ona tista, ki je usmerjala tempo in način dogajanja. Usmerjala je posameznike, ki v drugih situacijah dominirajo in ne dopuščajo nikakršnega dogovarjanja. Število izrečenih besed, stavkov v eni sami situaciji bi lahko primerjali s številom, izraženim v celem šolskem letu. Deklica je večkrat zašla v senčni kotichek in se spustila v samostojno interpretacijo neke vloge, družbo pa ji je v koticčku vedno delal Runo. Ta je v koticčku spal, jedel in se tam počutil doma, kot so mi povedali nekateri otroci.

Slika 35: Igra Presneto lep dan

Slika 36: Igralni dan in senčno gledališče

Znanje, ki so si ga tako hitro zapomnili, je bilo izjemno. Če bi nam prostor dopuščal in seveda možnosti, bi senčno gledališče postalo eden izmed rednih koticchkov v sobi. V sklopu tega sem se zavzela, da bi si v igralnico namestili hiško, ki se je v vrtcu vsi tako otepajo, kjer bi bile idealne možnosti za oblikovanje, namestitvev in za izražanje senčnega odra.

Otroci so v koticčku, ki je bil prisoten, ves čas preizkušali projekcijo različnih materialov na platno. Kakšno senco pustijo na primer prosojni materiali, blago (čipka) in tudi voda. Možnosti je veliko in nadgradnja je obvezna. Otroci so odigrali svojo interpretacijo zgodbe »Presneto lep dan« in v njej uporabili tako lutke na foliji kot vrtno lutke ter glede na vloge priredili zgodbo, tako da so lahko vsi nastopali.

5.6. Priprava 6

TEMA: Potep po Sloveniji

PODROČJE DEJAVNOSTI: Jezik, družba, narava

OPERATIVNI CILJI:

- otrok sodeluje, obišče predstavo v avtentičnem okolju,
- otrok razvija spontano besedno izražanje,
- otrok se seznani z različnim geografskim in kulturnim okoljem,
- otrok sproščeno izvaja naravne oblike gibanja.

METODE DELA:

- pripovedovanje,
- poslušanje,
- pogovor,
- lastna aktivnost.

OBLIKI DELA:

- individualna,
- skupna.

PROSTOR:

- Kranjska Gora – Kekčeva dežela,
- Rakitna,
- okolica Ljubljane.

NAČRT TEDENKEGA DELA:

1. dan: pogovor v jutranjem krogu,
2. dan: Muca Copatarica,
3. dan: Kekčeva dežela,
4. dan: pohod po Poti spominov in tovarištva v Ljubljani,
5. dan: igralni dan in knjižnica.

EVALVACIJA

»Pa raziskujmo Slovenijo in njene lepote«, je bil moto tega tedna. Odpeljali smo se na Gorenjsko, kjer smo z Bedancbusom obiskali lepote Kekčeve dežele, na Notranjskem smo pohajkovali po Rakitni in se spoznali z Muco Copatarico, za konec tedna pa nam je ostal še pohod po Poti ob žici (PST) v spomin na žico, ki je obkrožala mesto Ljubljana med drugo svetovno vojno.

Teden smo začeli v jutranjem krogu s pogovorom o dogajanju, ki nas čaka v tem tednu. Vsebina se je nanašala predvsem na pripomočke, ki jih je bilo treba prinesiti s seboj na izlete, in primerno obutev za izlete ter pohod. Pripravljeni smo bili in Runo nas je že nestrpno čakal v nahrbtniku, da se odpravimo raziskovati. Izlet v Kekčevo deželo je vedno na meji med strahom pred Bedancem in željo po spoznanju junaka Kekca. Runo je bil tisti, ki jih je bodril in jim zagotovil, da obstaja način, kako se prestraši Bedanca, in da že ne bo dovolil, da Bedanec prestraši njegove miške. Tiste najpogumnejše in najglasnejše otroke vsakdana je bilo najbolj strah. Oklepali so se odraslih in resnično se niso oddaljili od nas niti za en meter. Deček (6 let) je izrazil željo, da bi on imel Runa, češ da Runa ne bo strah. Svoj strah je »posodil« Runu in ga s spodbudnimi besedami ogovarjal. Te besede so bile sicer namenjene otroku samemu, ampak lažje je deloval, če je vedel, da je on tisti, ki je nekomu v oporo, čeprav je bilo ravno nasprotno. Deček je sicer zadržano, a brez težav nato hodil po gozdu in spremljal dogajanje okoli sebe. Runa je iz rok izpustil samo, ko je ta želel spoznati Mojčico in se odpočiti na Kekčevi postelji. Otroke pa je Runo pospremil tudi v Pehtino hišo, zaradi česar je bil vstop toliko lažji. Runo se je hitro spoprijateljil z Volkcem, to je s Kekčevim psom. Skupaj sta se podila po planoti in zganjala neumnosti – prava popestritev in preusmeritev strahu za otroke.

Slika 37: Kekčeva dežela

Slika 38: Rešili smo Mojco

Slika 39: Skrivni prehod

Slika 40: Pehta nas pogosti

Rakitna je naselje s prelepo naravo. Z avtobusom smo prispeli do MKZ Rakitna, kjer smo počakali na Muco Copatarico. Spoznala sta se z Runom in se dogovorila, da se ne bosta lovila po dvorišču in si nagajala. Deklica, ki ima vedno težave pri interakciji tako z vrstniki kot odraslimi, je ves čas močno stiskala Runa k sebi. Pritisk v njej je bil še toliko močnejši, saj je ta dan manjkala njena »zaveznica« v skupini, s katero sta nerazdružljivi. Deklica se je sicer delno v svojem svetu v večini pogovarjala z Runom o stvareh, ki jih je videla, a je z enim ušesom spremljala celotno dogajanje okoli sebe. Motorično je zelo spretna, tako da se je odtrgala od Runa samo na koncu izleta, ko smo ob plezalni steni čakali na avtobus. Porinila mi je Runa v roke in odvihrala do plezalne stene, kjer zanjo

vzpenjanje ni bil nikakršen problem, tu se je namreč počutila varno. Ko je prišel avtobus, je pograbila Runa in odšla z njim vanj. Z njo je sedel na avtobusu in ves čas mu je nekaj brundala na uho. Ko sem jo povprašala, ali mi sme povedati, kaj sta se tako vneto pogovarjala z Runom, je odvrnila, da je to njuna majhna skrivnost.

Slika 41: Skupaj gremo na Rakitno

Slika 42: Runo spozna Muco Copatarico

Slika 43: Deklica z Runom

Pohod po PST-ju je v vsakoletnem koledarju športnih dejavnosti. Otroci si nadenejo odsevnik in nahrbtnik z malico. To je nujna oprema. Letos pa so me takoj opozorili, da

Runo nima nahrbtnika in zaskrbelo jih je, kje bo imel malico. Ker nismo imeli tako majhnega nahrbtnika, smo Runa posedli v dečkov nahrbtnik, ki je za Runa od doma prinesel klobaso. Malica zanj, da slučajno ne bi bil lačen, čokolade pa Runo seveda ne mara. Klobasa je bila nato najbolj zaželena malica na doseženem cilju in so jo v celoti pojedli otroci, in Runo seveda. Glede na starost je bila naša pot krajša, vendar je bilo treba nekatere otroke še vedno spodbujati in jih resnično motivirati za hojo. V skupini je le nekaj otrok, ki se v lepem vremenu odpravijo v naravo, se povzpnejo na kakšen hrib in uživajo čare neokrnjene narave. Veliko pa je otrok, ki takih stvari s starši sploh ne počnejo in imajo do hoje odpor. Runo je moral biti kar vztrajen, kot takrat na Rožniku, da je prepričal dekleta, da se je dobro gibati in priti do cilja. Seveda je Runo na cilju vse pohvalil in bil ponosen na vse otroke. Njegovo posredovanje je bilo ključno.

Slika 44: Pohod po PST-ju

Slika 45: Klobasa za Runa

Runova vloga na vseh treh izletih je bila v prvi vrsti nuditi občutek varnosti in ublažiti strah pred Bedancem ali Muco Copatarico. O vsakem kraju smo se pogovarjali in Runo je navdušil otroke s svojo občasno raztresenostjo. V Kekčevo deželo ga je vlekel vonj po Volkcu in tu je imel nalogo, da otrokom pove, vendar šele v Kekčevi deželi, kako se prežene Bedanca. Otroci so mu zaupali in pričakovali, da jim bo pomagal in povedal o tem načinu. Na Rakitno pa je šel z drugačnimi občutki, saj kakšen dan poprej ni našel svojih copat. Med otroki se je razvnel pogovor o tem, da jih bo našel naslednji dan, pri Muci Copatarici. Njegov odnos z mačkami ni bil nikoli dober in si je veliko stvari izmislil, kaj vse bo storil, ko se bosta srečala. Ob snidenju sta z Muco Copatarico zakopala bojno sekuro in v znak prijateljstva skupaj popeljala otroke naokrog. Runo je vedno navduševal otroke ali s svojo nevednostjo ali pa zmotnim prepričanjem, od katerega ni odstopal. Zelo rad pa je sklepal kompromise in se bil vedno pripravljen dogovarjati.

5.7. Priprava 7

TEMA: Runo in rolanje

PODROČJE DEJAVNOSTI: Gibanje

OPERATIVNA CILJA:

- pridobivanje zaupanja v svoje telo in gibalne sposobnosti,
- krepitev samozavesti ob gibanju na rolerjih in pozitivne samopodobe.

METODI DELA:

- pogovor,
- lastna aktivnost.

OBLIKE DELA:

- individualna,
- skupna,
- skupinska.

PROSTOR:

- igrišče, parkirišče vrtca.

SREDSTVA:

- oprema za rolanje.

NAČRT TEDENKEGA DELA:

1. dan: pregled opreme in nastavitve,
2. dan: obuvanje in prvi koraki – razvrščanje v skupine,
3. dan: delo po skupinah,
4. dan: delo po skupinah,
5. dan: igralni dan in knjižnica.
6. dan: delo po skupinah,
7. dan: delo po skupinah,
8. dan: delo po skupinah,
9. dan: zaključek s tekmovanjem in podelitvijo,
10. dan: igralni dan in knjižnica.

EVALVACIJA

Bližalo se je poletje in s tem čas, da ponovno organiziramo minišolo rolanja. Treba je bilo preveriti opremo in dati priložnost, da speljemo na novih, drugačnih nogah.

Tečaj sem vodila skupaj s sodelavko. Skupino otrok sva razdelili po predznanju in tako oblikovali štiri skupinice po približno šest otrok. Vaj za osvajanje prvih rolarskih korakov je veliko, to leto pa sem se odločila, da pri delu uporabim Runa.

Otroci v dveh skupinah, ki sem ju vodila, so bili brez predznanja ali s šibkim predznanjem. Gibanje smo začeli na travi in prav igre z Runom so bile tiste, ki so spodbudile otroke h gibanju na travi in premagovanju strahu pred novim načinom gibanja, padci in nezaupanjem.

Igre, ki sem si jih izmislila, so bile sledeče:

- miništafeta z Runom,
- Runo črni mož,
- Pozor, padam,
- Runo prometnik.

To je nekaj iger, s katerimi sem skušala spodbuditi otroke h gibanju na rolerjih.

Miništafeta z Runom je potekala tako, da je bil Runo element izmenjave. Otrok se je moral od točke A do točke B premikati na njemu primeren način in tako uspešno dostaviti Runa drugemu otroku na točki B. Enako se je gibanje nato nadaljevalo, dokler ni Runo ponovno prispel v roke otroka, ki je začel štafeto. Otroci so bili pazljivi in pozorni na Runa ter so tako pozabili na kakršen koli strah.

Črni mož je igra, ki jo otroci dobro poznajo in se jo radi igrajo. Ko pa je bil Runo tisti, ki je lovil otroke, je naravna pot dogajanja zavila v drugo smer, namreč, otroci niso hoteli bežati pred Runom, ampak so mu hoteli pomagati pri lovljenju. Nadaljnji dogovor je pripomogel k temu, da je vsak otrok z Runom v roki nekaj časa lovil otroke. Gibanje po travnatih površinah ni bilo nikoli hitrejše.

Igro »Pozor, padam« sem si zamislila na podlagi igre dan in noč. Igra je primerna za osvajanje in ozaveščanje ter zaupanje v nalogo ščitnikov pri padanju/padcih. Ščitniki so nujna oprema pri rolanju, čeprav jih v dnevni praksi nima skoraj noben otrok, in je bilo

treba precej truda in prepričevanja, da so ščitniki dobri in nam omogočajo lažje ter brezskrbno gibanje. Igro so otroci hitro razumeli. Ob prostem gibanju po travnati površini so se morali na določen znak ustaviti oziroma se vreči na vse štiri. Dnevno igranje te igre in kasnejša preselitev na asfalt je omogočila zaupanje, da nas ščitniki varujejo in preprečijo poškodbe pri padcu. Zaradi varnosti je pri tej igri Runo podajal navodila in vodil otroke skozi igro, saj so morali imeti proste dlani za ustrezno uspešno lovljenje pri padcih.

Runo se je dobro znašel v vlogi policista, ko je usmerjal promet. »Runo prometnik« je imel za pomoč rdeč in zelen kartonček, ki sta najavljala ali gibanje ali ustavljanje. S to vajo smo osvajali pravilni način ustavljanja, za kar smo se preselili s travnate površine na asfalt. Runa vedno ubogajo, in kar Runo reče, to drži. Ni bilo otroka, ki bi se gibal, medtem ko je Runo v gobčku držal rdeč kartonček. Moč njegovih dejanj in besed se ne more primerjati niti z željami in prošnjami odraslih.

Rolarski tečaj je potekal slabih štirinajst dni in na koncu ni bilo otroka, ki si ne bi upal prosto gibati tako po travnati površini kot po asfalti. Seveda so bili končni rezultati od posameznika do posameznika različni, vendar je bil cilj isti. Cilj je bil uživati na tovrstnem gibanju, se sprostiti in ohraniti željo po usvajanju novega, težjega znanja. Največji napredek smo lahko zaznali pri začetnikih, tistih, ki si niso upali niti vstati, kaj šele gibati z rolerji na nogah. Še enkrat se je treba zahvaliti Runu za njegovo neprecenljivo delo na igrišču vrtca.

Slika 46: Runo v dogovarjanju, da je čelada nujno potrebna

5.8. Priprava 8

TEMA: Runo v Pacugu

PODROČJE DEJAVNOSTI: Gibanje, narava, družba

OPERATIVNI CILJI:

- raziskovanje, bogatenje ob doživljanju narave in njenih lepot,
- pridobivanju izkušenj s samostojnostjo in druženjem z vrstniki v novem okolju.

METODE DELA:

- pogovor,
- poslušanje,
- lastna aktivnost.

OBLIKI DELA:

- individualna,
- skupna.

PROSTOR:

- letovišče v Pacugu.

NAČRT TEDENSKEGA DELA:

- načrt dela je oblikoval Zveza prijateljev mladine, tako da bomo sproti obveščeni o dogajanju.

EVALVACIJA

Kovčki so bili pripravljeni, otroci v neizmernem pričakovanju in razcepljeni med veseljem ob odhodu in žalostjo ob pogledu na čustvene obraze mamic. Avtobus je odpeljal in vsi smo mahali, se poslavljali. Pritekla je kakšna solzica, ampak po minutki ali dveh je bilo vse pozabljeno. Peljali smo se novim dogodivščinam naproti in za vse žalostne obrazke je poskrbel Runo. Prisedel je k tistemu, ki ni vedel, kako se bo znašel sam, stran od staršev in poznanega. Dobro je opravil nalogo, saj so v Pacug prispeli nasmejani obrazi.

Runo je pomagal otrokom pri namestitvi v sobo, prevahal vse kotičke, pograde in se prepričal, da je vse v najlepšem redu. Ni trajalo dolgo, ko so se zaigrale skupaj vse »Miške«. Zgornji del pograda je bil še posebno zanimiv.

Slika 47: Igra na pogradu

Runo nas je v Pacugu spremljal povsod. Pohajkoval je z nami po obali, si privoščil sladoled in otrokom pomagal razumeti podvodni svet v muzeju. Užival je maksimalno in pri tem otroke veliko naučil. Opozoril jih je na morsko življenje v okolju, kjer smo se gibali. Opozarjal jih je na varnost pri izpostavljanju soncu. Otroke je pomagal namazati s kremo za sončenje, jih malo požgečkal in razvedril.

Slika 48: Runo v muzeju

Slika 49: Runo na sladoledu

Slika 50: Runo opazuje otroke pri kopanju

Med uživanjem na plaži so se otroci znašli v konfliktni situaciji. Nekaj otrok je želelo Runa okopati v slani vodi, drugi pa tega niso hoteli in argumentirali, da se psi ne marajo kopati.

Pogovor je trajal kar nekaj časa, ko so se nekako dogovorili, da ga ne bodo zmočili in da naj jih raje opazuje kar z obale. Nisem bila prepričana, ali so bili vsi zadovoljni z dogovorom, ampak en deček je še posebno snubil Runa. Spodaj opisan dialog je potekal med dečkom in Runom, ki ga je sam animiral.

Deček: »Daj, greva skupaj v vodo ... A veš, lahko je voda malo mrzla ... Kaj misliš?«

Runo: »Kako se bom pa posušil, saj nimam fena!«

Deček: »Tanja ima sigurno fen, ona ima dolge lase. Veš, mami si vedno posuši lase, ker drugače se prehladimo, a veš?«

Runo: »Jaz ne bi šel v vodo, me zebe.«

Deček: »Saj mene tud zebe, pa če so vsi šli!«

Runo: »Tukaj bova, pa pojejva malico. Ne gremo še domov.«

Deček je bil edini, ki se tisti dan ni kopal. Mislim, da če bi se skupinsko odločili, da gre Runo v vodo, bi tudi deček odšel plavat. Tako pa mu je bil Runo v podporo, saj sam, iz pogovora sodeč, ni želel v morje. Preostanek popoldneva sta preživela skupaj in se nekako oddaljila od množice otrok. Ko smo se gibali na igrišču, sta bila neprestano na gugalnici in si delala družbo. Deček je ves čas govoril z Runom, vendar je bilo zelo težko slediti pogovoru, saj je govoril tiho, želel se je odmakniti, vsakič ko sem se približala. Runo je bil njegov zaveznik tistega popoldneva, in to je bilo najpomembnejše.

Drugi deček, ki je bil prej samo enkrat čez noč (bivanje na kmetiji) ločen od matere, je potreboval nekoga oz. nekaj, da se prebije skozi noč. Če sva se trudili, da bi bila to ena izmed naju, mu je uteho omogočil le Runo. On je bil tisti, ki mu je ves teden delal družbo ponoči. Čez dan ni posegal po njem oziroma je zelo redko sodeloval v igri z njim, ponoči pa je bil Runo prva stvar, ki si jo je prinesel v posteljo. Ni ga motilo, da se je z Runom igral kdo drug, večkrat pa je čez dan preveril, se vprašal in se prepričal, da je on tisti, s katerim bo Runo zvečer spal. Deček je zaupal v Runa, vedel je, da bo ob njem, ko se bo zbudil, in to ga je zadovoljevalo. Zaupal nama je in vedel, da se dogovorov držimo.

Slika 51: Runo spi pri dečku

Slika 52: Runo v jedilnici

Prehrane v vrtcu smo vajeni. Vemo, kaj pričakovati in kaj je tisto, kar imamo radi in česa ne. Hrana v letovišču se je po okusu resnično razlikovala od hrane v vrtcu. Kljub temu, da smo jedli jedi, ki jih redno jemo doma, velikokrat niso šle v slast. Pravilo je, da psi nimajo vstopa v jedilnico, zato smo morali na začetku Runa puščati v sobi, kjer je čuval naše igrače in imetje. Ko sva s sodelavko videli, da otroci odhajajo praznih želodčkov, da ostajajo krožniki nedotaknjeni, sva se odločili stvar spremeniti. V pogovoru z otroki, kaj moramo storiti, da bi Runo lahko z nami odšel v jedilnico, so naju seznanili, da naj se obrneva na »glavno kuharico Lidijo« (Lidija je glavna kuharica v vrtcu). To sva storili in nadrejeni v kuhinji so dovolili Runu vstop v jedilne prostore. Otroci so bili neizmerno zadovoljni. Naslednji dan ob prihodu so se zahvalili kuharici za dovoljenje. Runo je svoj obrok »zmazal« in spodbujal otroke vsaj k okušanju hrane. Skupaj z otroki je odkorakal do kuharic, če smo kaj potrebovali oziroma če nam je kaj zmanjkalo. Tudi tisti redkobesedni so se vrnili polnih rok, saj je bil Runo tisti, ki je povedal, kaj potrebujemo oziroma želimo. Stanje se je izboljšalo. Nahranili smo kakšen želodček več in krožniki niso ostali nedotaknjeni. Runo je redno vabil otroke na sladoled, še posebno takrat, ko je bilo resnično vroče, in se je bilo treba osvežiti ter umakniti pred soncem.

Eden izmed večjih izletov na letovanju je bila vožnja z ladjo, ki ima stekleno dno. V strahu, kaj vse lahko vidijo pod vodo, domišljija resnično ni imela meja, je Runo odšel skupaj z njimi pod palubo. Prva deklica v vrsti ga je držala in ga stiskala k sebi. Runo je pokukal v prostor in seznanil otroke v koloni, da spodaj ni morskih psov in nobene meduze. Deček v ozadju je Runa povprašal, ali mogoče vidi kakšno podmornico s topom, deklica pa je vprašala, ali vidi kakšno morsko deklico. Sočasno s spraševanjem

otrok so se pomikali po trupu ladje in se med seboj pogovarjali, da ni nič tako groznega in da ni piratov. Ob prihodu na vrh ladje so preostale otroke naprej seznanili, da spodaj ni nič groznega in da se nimajo česa bati.

V spomin na letovanje smo poiskali malo večje kamne in jih poslikali z morskotematiko. Runo je otroke spodbujal k raznovrstnemu ustvarjanju, saj so precej kopirali poslikave. Z vsakim posebej se je pogovoril o tem, kaj bi si želel naslikati oziroma kakšno poslikavo bi si želel odnesti domov za spomin. Tako je v otrocih spodbudil miselni proces in vsak je nato ustvaril svojo unikatno poslikavo. Nova tehnika risanja na kamne je bila otrokom zelo ljuba.

Slika 53: Skupaj v trupu ladje

Slika 54: Ustvarjalno barvanje kamnov

Teden je zelo hitro minil. Že je bil četrtek zvečer in treba je bilo ponovno vse zložiti v kovčke, pripraviti igrače za pot nazaj v vrtec in se posloviti od morja. Poslovili smo se s prižigom čajnih svečk, Runo pa se ni smel igrati z ognjem, saj bi se mu lahko »zažgala dlaka«, kot mi je povedal eden izmed dečkov. Naslednje jutro smo se vrnili domov in nestrpno pričakovali starše. Eden izmed dečkov je po snidenju s starši pritekel k meni in me vprašal, ali mu lahko povem, kje so Runovi starši. Če so pozabili nanj, bi ga on želel odnesti domov. Povedala sem mu, da ga niso pozabili, da ga tudi vrtec, igrače v naši sobi že pogrešajo in da bo konec tedna preživel v njihovi družbi. Zadovoljen z odgovorom je stekel k staršem in odšel domov. V ponedeljek je nemudoma preveril, kako se je imel Runo in kaj je počel.

Runo je spet dokazal, da je del skupine in da otroci nikoli ne pozabijo nanj. S svojo navzočnostjo jih je osvojil in zdaj so navajeni, da je pač NAŠ.

5.9. Priprava 9

TEMA: Predstava Kekčeva dežela

PODROČJE DEJAVNOSTI: Umetnost, jezik, družba

OPERATIVNI CILJI:

- izražanje svojih čustev in misli z jezikom,
- spontano umetniško izražanje,
- zamišljanje in oblikovanje lutke ter pozneje igra z njo,
- sodelovanje, timsko delo in sprejemanje odločitev.

METODE DELA:

- pogovor,
- poslušanje,
- lastna aktivnost.

OBLIKI DELA:

- individualna,
- skupna.

PROSTOR:

- igralnica.

NAČRT TEDENKEGA DELA:

1. dan: pogovor o izletu in časovni zapis dogajanja ter opredelitev udeležencev v Kranjski Gori,
2. dan: razdelitev vlog in pogovor o karakteristikah ter lastnostih teh oseb,
3. dan: izdelava ročnih lutk iz nogavice,
4. dan: izdelava scene in kulis po potrebi,
5. dan: uprizoritev predstave in snemanje.

Evalvacija

Kot sem omenila, je skupina Miške heterogena skupina. Nekaj dejavnosti se izvede za mlajše otroke in nekaj za starejše. Kot je že razvidno iz priprave 6, so se otroci pred časom potepali po različnih koncih Slovenije. Za starejše je bil organiziran izlet v Kekčevo deželo, za mlajše pa obisk Muze Copatarice na Rakitni. Ker je bilo zanimanje za Kekčevo deželo veliko in so mlajši otroci nenehno spraševali, kaj se je tam dogajalo, smo se odločili, da zanje pripravimo predstavo.

Skupaj s predšolskimi otroki smo se usedli in zasnovali načrt. Otroke sem povprašala, kako naj se lotimo predstave in kje naj sploh začnemo. Začeli so pripovedovati drug čez drugega in se pregovarjati. Vsak mi je hotel povedati svojo zgodbo. Dogovorili smo se, da na list papirja opišejo dogodke po kronologiji, pa tudi osebe, ki so se pojavile v Kekčevi deželi.

Po alinejah smo strnili dogajanje od vožnje z avtobusom, Kranjske gore, Bedancbusa, dogajanja v gozdu in vse do malice pri Pehti in slovesa. Otroci so se dogovarjali, popravljali drug drugega, vendar brez konfliktov našli skupni niz in razvrstili dogodke. Po nareku sem na plakat napisala vse udeležence v Kekčevi deželi. Dobro so jih opisali in se pogovorili o tem, kako so bili videti, kako so se vedli in kakšne so bile njihove posebnosti. Problemov pri razdelitvi vlog ni bilo, saj so bile želje edinstvene, samo v enem primeru sta dve deklici želeli biti Tjaša – vodička. Deklici sta se samoiniciativno dogovorili, da se bosta menjavali v vlogi Pehte in Tjaše. Pri dečkih ni bilo konfliktov. Glede na razporeditev je vsak dobil vlogo, ki jo je želel odigrati.

Podroben opis je bil ključen za izdelavo lutk. Odločili smo se za izdelavo lutk iz nogavice. Pri opisovanju so me opozorili, da so skoraj vsi nosili klobuke. Pogovorili smo se o njih in o tem, kako bi jih izdelali, da bi bili po njih prepoznavni. Dogovorili smo se, da jih skvačkam po njihovih napotkih. Dekleta so me opozorila, da Tjaša vodička in Mojčica nista imeli pokrivala in kako bomo rešili to zagato. Deklica U. je predlagala, da prav tako skvačkam lasulji za dekleti. Povedali sta, kakšno barvo naj uporabim in kakšno frizuro sta nosili. Zavihala sem rokave in izdelala vse po naročilu. Otroci so me imeli ves čas pod nadzorom in me opazovali ter opozarjali, da ne bo klobuk predolg ali Mojčina kita prekratka. Ko so bili pokrivala in lasulje narejeni, smo se dogovarjali naprej. Glede na barvo obleke, ki so jo nosili nastopajoči, so otroci v vrtec prinesli nogavice. Nanje so nato našili lasulje oziroma klobuke in dodali gumbe za oči. Deček T. me je opozoril, da njegovi lutki Bedancu nekaj manjka, in to je bila brada. Predlagal mi je, naj jo skvačkam, kar je zame predstavljalo poseben izziv. Opisal mi jo je in poudaril, da se morajo brki in brada držati skupaj in »/.../ da so samo usta vmes«. Skvačkala sem še brado z brki in deček jo je prišil. Šivanje otrokom ni delalo težav. V večjo plastično posodo smo izrezali kvadratega, ki nam je omogočil, da smo nogavico napeli in da so otroci lahko šivanko vbadali, kjer so želeli.

Slika 55: Šivanje klobuka na lutko Kekca

Slika 56: Šivanje gumbov na lutko Bedanca

Slika 57: Šivanje Pehetinega klobuka

Slika 58: Končni izdelek

Izdelati je bilo treba še sceno oziroma kulise. Pogovarjali smo se o okolju, ki jih je obdajalo v Kekčevi deželi. Ker se otrokom ni uspelo uskladiti glede scene, so me prosili, da jim narišem gozd s tremi gorami in snežnimi vrhi. Želeli so imeti cesto, ki je bila vijugasta. Ob risanju so me usmerjali, kje naj kaj narišem, in poskušala sem upoštevati vsakega posebej. Narisano so nato pobarvali z vodenimi barvami, kar je omogočilo prelivanje barv in večjo barvitost zelene barve na papirju. Otroci so bili zadovoljni z izdelkom, tako da smo lahko nadaljevali. Preizkusili smo lutkovni kotiček iz sosednje igralnice, skušali smo odigrati tudi za nižjo omaro v naši igralnici, vendar nam je pregrada z mizami najbolj ugajala. Omogočala je prehajanje nastopajočih in otroci so se za njimi dobro počutili.

Slika 59: Nastopajoči

Otroci so v teh dneh po kotičkih samostojno igrali igro z lutkami. Igrali so se po dva, največ trije skupaj. Dogovarjali in popravljali so se, kaj naj bi kdo rekel, in se predvsem veliko zabavali. Ko smo v igralnici postavili oder in sceno, so otroci igrali igro, kot so si jo predstavljali sami. Sedela sem na tleh in si zapisovala besedilo, ki so ga uporabljali. Delovale so jim čisto vse sive celice v glavi. Stavki in besede, ki so jih uporabljali, so me presenetili. Prevezeta sem bila nad besednjakom, ki ga ne uporabljamo redno in ni del vrtčevskih zgodb. Vrstni red dogajanja je bil identičen tistemu, ki smo ga zapisali na začetku tedna. Dogovarjali so se predvsem glede tega, kje mora kdo stati, kam se mora kdo umakniti in kdaj naj kdo sploh kaj reče. Vse dogovarjanje sem zapisala in ga prilagam v prilogi.

Slika 60: Otroci se igrajo Kekčevo deželo

Slika 61: Nastopajoči

Otroci so tako igrali svojo igro in se v petek odločili, da jo predstavijo mlajšim otrokom v skupini. Ponovno smo postavili prostor, na željo otrok malo drugače kot nekaj dni poprej. Predstavo so speljali v celoti, se je pa malo razlikovala od tiste spontane igre, ki ni imela občinstva. Imeli so nekaj treme, zmotilo pa jih je tudi komentiranje v publikli.

Igro so odigrali dvakrat, in sicer za dve različni publiki. Druga ponovitev je bila že veliko bolj sproščena in spominjala na igro iz prejšnjih dni.

Igra je imela velik pomen tako za nastopajoče kot za gledalce. Posameznikom je omogočila, da so svojevrstno doživljanje prenesli na otroke, ki tega niso bili deležni. Med nastopom so omenjali ljubke dogodke, pa tudi tiste, nabite s strahom. Tudi Kekec je priznal, da ga je bilo včasih strah, česar deček, ki ga je igral, ni priznal ali omenil. V veliko presenečenje pa je bil dialog deklice, ki je po naravi tiha, mirna in redkih besed. V vlogi Mojčice se je namreč razgovorila, ton in jakost glasu sta poskočila v višave. Suverenosti in samozavesti ji ni primanjkovalo. S sodelavko sva odprtih ust spremljali njen nastop.

Oba nastopa za otroke smo posneli s kamero GOPRO in si posnetke tudi skupaj ogledali. Publika se je ob gledanju posnetka razdelila v dve skupini. Tisti otroci, ki niso bili del igralske zasedbe in so igro ponovno spremljali v vlogi gledalcev, so bili mirni, nepresenečeni in proti koncu že malo zdolgočaseni. Druga skupina gledalcev, tisti, ki so igrali predstavo in so se opazovali prvič, pa je posnetek spremljala čisto drugače. Ob začetku jih je preplavila rdečica na licih, začutiti je bilo malo treme in večina je spremljala dogajanje odprtih ust. Deklica S., ki je po naravi bolj tiha, ob nastopanju pa se je vživela in bila glasna, si je na začetku ogleda pokrila obraz z dlanmi in šele čez čas začela kukati med prsti, kaj se dogaja na platnu. Otrokom iz te skupine so se čustva in misli spreminjala ter izmenično prehajala glede na videno in slišano na posnetku.

Slika 62: Priprava nastopa za mlajše otroke

Slika 63: Ogled posnete predstave in sramežljiv odziv deklice

Otroci so celotno dogajanje prenesli v poletje. Nadaljevali so dejavnosti, ki so se nanašale na predstavo. Nekateri so strnili doživljanje na papir. V skupini so izdelovali Kekčeve klobuke iz filca in jih poslikali z ilustracijami. Izdelali smo Kekčevo podobo in se slikali. Predstava je motivirala otroke, da so podoživeli obisk Kekčeve dežele izpred enega meseca. Volja otrok je bila tista, ki je spodbujala dogodke in dejavnosti ter tako zadovoljila potrebe po vključevanju in pripadnosti.

Slika 64: Podoživljanje na papirju

Slika 65: Jaz, Kekec

Slika 66: Jaz, Kekec

5.10. Priprava: RUNO PRI MIŠKAH DOMA

TEMA: Runo na obisku pri miškah doma

NAČELO:

- načelo vertikalne povezanosti oz. kontinuitete med družino in vrtcem.

PODROČJE DEJAVNOSTI:

- družba.

GLOBALNI CILJ:

- spoznavanje ožjega in širšega družbenega okolja ter spoznavanje medkulturnih in drugih razlik.

CILJI:

- otrok se postopoma seznaja s širšo družbo in kulturo,
- otrok se seznaja s pravili v skupini in jih sooblikuje na podlagi konteksta,
- otrok razvija interes in zadovoljstvo ob odkrivanju širšega sveta v povezavi vrtca in domačega okolja,
- otrok se seznaja z različnimi načini komuniciranja in prenosa informacij.

OPERATIVNI CILJI:

- otrok prevzame skrb nad lutko in ji daje zavetje,
- otrok popelje lutko v primarni svet doživljanja,
- otrok seznani lutko z dogajanjem doma,
- otrok predstavi lutko družinskim članom,
- otrok v zvezek nariše vtise ob druženju.

POBUDA:

Runo je že nekaj časa naš vrtčevski družinski član. Budno spremlja naše delo, ga spodbuja in krepi. Velikokrat se v oddelku pogovarjamo o dogajanju doma, o družinskih članih in popoldanskih aktivnostih. Pobudo je dal otrok, ko je želel popeljati Runa na ogled zavetišča v Ljubljani (Gmajnice). Veliko otrok je želelo Runa predstaviti svojim sestricam in bratcem.

UDELEŽENCI:

- otroci iz skupine Miške,
- družine otrok.

NAČRT IZVEDBE:

Vsak otrok dobi Runa za domov. Runo domuje v rdečem nahrbtniku, skupaj z zvezkom. Pri otroku biva dva ali tri dni. Otrok ga spozna s svojo družino, s svojim primarnim okoljem in ga vzame s seboj, kamor koli. Otrok strne svoje vtise na papir v zvezek, po

želji tudi starši napišejo kratek opis dogajanja med Runovim obiskom pri njih doma ali priložijo fotografijo.

EVALVACIJA

Romanje Runa po domovih naših mišk je trajalo zelo dolgo. Najpogosteje jih je obiskal ob koncu tedna, zgodilo pa se je tudi, da je pohajkoval po njihovih domovih tudi med tednom. Časa si je vzel glede na otrokove obveznosti, razpoloženje in morebitne praznike, ki so prišli vmes.

Slika 67: Runo igra nogomet

Slika 68: Runo se stisne v postelji

Šestnajst različnih mišk in šestnajst različnih domov. Še večje število mamic, očkov, bratcev in sestic. Vsaka izkušnja je bila svojevrstna, pestra in zanimiva.

Starši otrok so se izrecno angažirali in potrudili zapisati vse, kar se jim je dogodilo in kar je njihovim otrokom pomenilo največ. Zapise so podkrepili s fotografijami, dva izmed otrok pa sta narisala svoje občutke in vtise ob obisku.

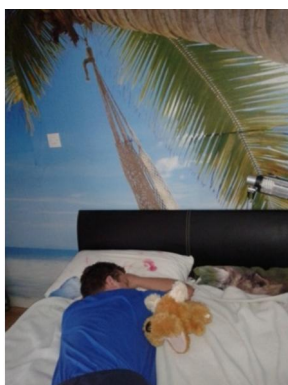

Slika 69: Runo pri gasilcih

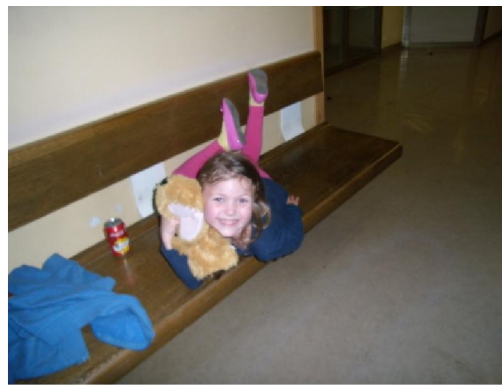
Rivalstvo in nenehno pregovarjanje, h kateremu otroku bo Runo odšel na obisk, je bila stalnica v skupini. Pri izbiri otroka smo upoštevali trenutne situacije, ki so se dogajale v zvezi s tem otrokom oziroma v njem. Potrebe po dogovarjanju s starši ni bilo. Njihovo

veselje ob še večjem veselju otroka, ko je peljal Runa domov, je govorilo samo zase. Nikomur ni bil v napoto in vsi so ga brez težav vključili v svoje življenje.

Obred, ki je postal že kar tradicionalen, pa se je izvajal vsakič, ko se je Runo vrnil v vrtec. Posedli smo se v krog ali na blazino in pustili besedo tistemu otroku, ki je imel Runa doma. Najprej je s svojimi besedami opisal tok dogodkov in posebej omenil njemu ljube, nato pa smo prebrali zapis staršev, ki je najpogosteje dopolnil otrokov opis. Zvezek z zapisi in fotografijami je ves čas na doseg otrok pri Runovi zibki in otroci zelo radi posegajo po njem. Samostojno, v paru ali pa skupinsko listajo po njem, se pogovarjajo in komentirajo videno. Vsebina zapisov in spoznavanje drugega družbenega okolja otrok sta zblížala otroke. Spoznavali so se na neki drugi, vendar bolj osebni ravni.

Slika 70: Tudi starši počivajo z Runom

Slika 71: Runo pri zdravniku

Slika 72: Runo na zaključni uri karateja

Slika 73: Runo ustvarja s kredami

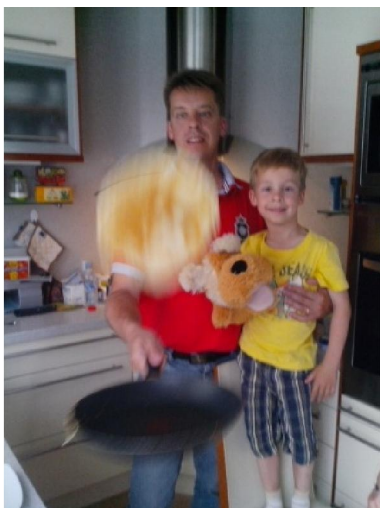
Želja po vodenju Runa domov je bila prisotna ves čas in upanje, da se morda spet kdaj vrne h kateremu izmed njih, je še vedno močno. Deklica A., katere bivanje v vrtcu se je spremenilo s prihodom Runa med nas, kaže izjemno naklonjenost do lutke. Ob odsotnosti nekaterih otrok, ki so bolj dominantne narave, je prevzela pobudo in skrbela zanj, ga negovala in se z njim pogovarjala. Lutka ji pomaga v težkih trenutkih, nam pa je v pomoč pri motivaciji za njeno aktivnost pri dejavnostih in rutinskih delih. Deklica je izrazila željo, da Runa odnese domov za daljši čas. Tisti dan so bili v vrtcu otroci, ki so že vsi imeli Runa doma, zato smo se soglasno odločili, da ga pošljemo na mini počitnice k tej deklici. Njeni starši so povedali, da se deklica doma težko loči od njega in da jo ves čas spremlja. Bila je zelo nejevoljna, ko na uri ritmične gimnastike niso dovolili, da bi ga imela v neposredni bližini. Deklica ga je po dveh tednih prinesla nazaj v vrtec in ga samostojno ponudila drugim otrokom. Zadovoljila je svojo potrebo po njegovi navzočnosti, njegovem vključevanju v njeno življenje in je brez težav delila te občutke z nami. Deklica napreduje v samostojnem udejstvovanju, govoru in funkcioniranju nasploh.

Slika 74: Runo pri ritmični gimnastiki

Slika 75: Runo obiše kmetijo

Slika 76: Runo peče palačinke

Slika 77: Runo jezdi konja

Starši so na govorilnih urah opozorili na dogodke, ki so jih presenetili ob prihodu Runa k njim domov. Otroci so se vedli drugače. Tudi tisti, ki za spanje nimajo ničesar, so Runa krepko stiskali v svoji postelji. Dva izmed staršev sta se zahvalila, saj so umivanje zob prvič, odkar pomnijo, opravili brez prerekanja in dogovarjanja. Vsi starši so bili zadovoljni in voljni glede tovrstne oblike sodelovanja vrtec – dom.

III. SKLEP

Runo je s prihodom v skupino nemudoma sprožil val zanimanja in za delo z njim. Ker sama nisem imela skoraj nič izkušenj s tovrstnim delom, me je to dejstvo tako še bolj prevzelo. Nekajkrat sem sama podvomila vase in v sposobnost »vodenja« Runa. Ko sem bila postavljena v situacijo, ko je bilo treba splavati, sem splavala, in otroci so bili tisti, ki so me varovali in me podpirali. Moč, voljo in motivacijo sem črpala iz njih, saj so bili oni navsezadnje tisti, zaradi katerih se je vse skupaj začelo. Vlili so mi samozavest in omogočili verovanje v Runov obstoj ter njegovo eksistenco v skupini.

Otroci so brez kakršnega koli dvoma sprejeli Runa in brezpogojno verjeli vanj. Postal je nov član vrtčevske družine in temu ni bilo mogoče oporekati. Ostala sem brez besed, ko je do mene stopil deček T. – na mizi je ležal Runo – in se pogovarjal z menoj. Po nekaj besedah me je opomnil, da se on pogovarja z Runom in ne z menoj. Deček je želel, da Runa primem v roke, in nadaljeval pogovor z njim. Moja navzočnost ga ni motila oziroma se sploh ni zmenil zanjo. To je predšolski deček, ki poprej nikoli ni imel neposrednega stika z lutko. V stiski, ki jo je doživljal doma, pa je bil Runo tisti ventil, ki je omogočal sproščanje napetosti in frustracij.

V skupini smo z Runovim prihodom opazili porast motiviranosti za delo in sodelovanje. Čutiti je, da se je skupina zbližala in poglobila odnose ali da so otroci čisto na novo stkali vezi med sabo. Če je bila celotna skupina izpostavljena tolikim novostim, kot so vzgojiteljici, prostori bivanja in navsezadnje drugi otroci, smo z njegovo pomočjo našli skupen jezik in se organizirali po igralnici.

Z lahkoto bi podprla tezo, da je lutka tista, ki olajša oziroma omogoča lažji pretok komunikacije med vzgojiteljem in otrokom ter med otroki, ko se ti med seboj zelo močno razlikujejo po vedenju v vrtčevskem okolju. Dviganje samozavesti in zadovoljevanje občutka po samospoštovanju in pripadnosti ter ne nazadnje kompetentnosti pri obvladanju lutke so nespodbitni. Lutka vse to spodbuja v otroku, tovrstni občutki pa v njem krepijo vedoželjnost in zanimanje za novo. Tovrstno spoznanje je bilo ključno za moje delo v oddelku.

Občasno vsak otrok doživlja osebno stisko, pa naj bo to doma, v vrtcu ali na igrišču. Čustva in dogajanje pa se zrcalijo v vsakodnevnem vedenju. S pomočjo lutke jih lažje prepoznamo, razberemo in z njo tudi posredno pomagamo. Otrokom pomaga pri prehodih iz igralnice v igralnico, v komunikaciji z zaposlenimi v vrtcu in seveda kot zaveznik v težkih trenutkih.

Kot največji uspeh in nagrado pa si štejem dosežek, da sem spodbudila sodelavke k razmišljanju o drugačnem delu v oddelku. Nagradilo me je že samo občutenje odobravanja tovrstnega dela, ki ni prišlo hitro, vendar je. Opazno padanje motivacije in vedoželjnosti je bil razlog, da sem poprijela po drugačni strukturi dela in v oddelek prinesla nov zagon ter voljo do dela. Moja in Runova spodbuda otrok k večji odzivnosti, aktivnosti, boljšemu razpoloženju in delovanju nasploh jih je privedla do spoznanja in pripravljenosti za uvajanje sprememb pri delu, ki je postalo tako rutinsko in ponavljajoče. Upad motivacije pri otrocih je premosorazmeren z motiviranostjo vzgojiteljev, ki pa jim v nekih ponavljajočih se vzorcih nezavedno tudi pada. Če sami ne verjamemo v delo, kako bodo otroci v nas in v to, kar počnemo.

Diplomsko delo me je ob spoznanju različnih dejstev mojega delovanja kot vzgojiteljice pripeljalo do osebnega zadovoljstva in hkrati je to odsev tega na otrocih. Dejavnosti, ki sem jih zaobjela v tem delu, smo doživljali vsi v skupini. Težko je opisati vsa čustva v nas, ki so bila plod dogajanja v okolici. Kot vzgojiteljico me to izkustvo spodbuja k motiviranju sodelavcev za tovrstno delovanje celo naslednje šolsko leto in za kontinuirano vpletanje dela z lutko v vrtcu.

IV. LITERATURA

- Borota, B. et al. (2006). Otrok v svetu glasbe, plesa in lutk. Koper: Pedagoška fakulteta.
- Godec, D. (2000). Iz take smo snovi kot sanje... Lutka, št. 56, str. 36–43.
- Ivon, H. (2005). Vpliv interakcije z lutko na socialno vedenje in igralne aktivnosti predšolskih otrok. Doktorska disertacija. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Korošec, H. (2002). Neverbalna komunikacija in lutka. V: Korošec, H. In Majaron, E. Lutka iz vrtca v šolo. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Korošec, H. (2004). Simbolna igra z lutko – način komunikacije v razredu. Magistrsko delo. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Korošec, H. (2010). Gledališko-lutkovno ustvarjanje: izmenjava idej med vzgojiteljem in otrokom. V: Devjak, T. et al. Pedagoški koncept Reggio Emilia in Kurikulum za vrtce: podobnosti v različnosti. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Krajnc, A. (1982). Motivacija za izobraževanje. Ljubljana: Delavska enotnost.
- Kroflič, B. (2002). Recenzija. V: Korošec, H. In Majaron, E. (ur.). Lutka iz vrtca v šolo. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport. Urad RS za šolstvo.
- Majaron, E. (2000). lutka – idealna povezava didaktičnih smotrov. Lutka, št. 56, str. 33–35.
- Majaron, E. (2002). lutka pri oblikovanju mladega človeka. V: Korošec, H. In Majaron, E. Lutka iz vrtca v šolo. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Milčinski, J. (1985). Lutkovne igrice. Šentilj: Aristej.
- Musek, J. (2001). Psihologija. Ljubljana: Educy.
- Ošlak, P. (1997). Motivacija je osnovna gibalka vseh vzgojnih procesov. Didakta, št. 32/33, str. 23–29.
- Peštaj, M. (2000). Zlatko Bastašić in njegovo terapevtsko delo z lutkami. Lutka, št. 56, str. 50–55.

Porenta, A. (2003). Zgodbe in lutke kot sredstva za motiviranje učencev. *Sodobna pedagogika*, letn. 54, št. 2, str. 172–188.

Raffini, J. P. (2003). 150 vaj za povečanje notranje motivacije pri učencih. Ljubljana: Educy.

Televizijska oddja:

Bačić, N. (9. 12. 2009). *Turbulenca: Lutka*. 50. oddaja. Ljubljana: TV Slovenija.

Elektronski viri:

Bucik, N. et al (2011). *KULTURNO-umetnostna vzgoja: priročnik s primeri dobre prakse iz vrtcev, osnovnih in srednjih šol – dopolnjena spletna različica*. Pridobljena iz <http://www.zrss.si/kulturnoumetnostnavzgoja/publikacija.pdf>

Korošec, H. (2003). *Simbolna igra in gledališka igra*. Pridobljeno 29. 10. 2013 iz <http://www.pef.uni-lj.si/~vilic/gradiva/3-korosec-simbolna.pdf>

Korošec, H. (2004). *Lutke – otrokov vsakdan v vrtcu in šoli*. Pridobljeno 29. 10. 2013, iz <http://www.pef.uni-lj.si/~vilic/gradiva/3-korosec-kreativna.pdf>

Korošec, H. (2009). *Lutkovna in dramska igra v otrokovih »sto jezikih«*. V: Devjak, T. in Skubic, D. *Izzivi pedagoškega koncepta Reggio Emilia*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta. Pridobljeno iz http://pefprints.pef.uni-lj.si/462/1/Izzivi_Reggio_Emilija.pdf

Kroflič, R. et al. (2010). *Kulturno žlahtanje najmlajših: razvoj identitete otrok v prostoru in času preko raznovrstnih umetniških dejavnosti*. Ljubljana: Vrtec Vodmat. Pridobljeno iz http://www.vrtecvodmat.si/images/pdf-ji/kulturnozlahtenenajmlajsh_zaiten.pdf

Majaron, E. *Z lutkami po svetu*. Pridobljeno iz www.pef.uni-lj.si/~vilic/gradiva/3-lutke-po-svetu.doc

V. PRILOGA

PRILOGA 1

Zapis dialogov med igro Kekčeva dežela. Dodatek k opisu situacij so otroci sproti poudarjali.

Tjaša:	"Dober dan, otroci, danes vas bom peljala v Kekčevo deželo. Če pa vidite Bedanca, hitro začnite skovikati."
Bedanc:	(zavpije, jezo) "MOOOOOOJCAAAAAA!!!!!!"
Tjaša:	"Joj, Bedanca sem slišala. Hitro se skrijmo. Gremo in poiščimo Mojčico." Zagleda kočo in potrka na vrata.
Mojca:	(poje pesem o soncu) "Jaz sem Mojčica, rešite me!"
Tjaša:	"Kje je ključ?" "Tukaj!" Obe se rešita in kletka pade na tla.
Bedanc:	Stoji na mostu. "Mojca, kako si mi ušla?"
Mojca:	"Otroci so me rešili." Bedanc poskuša odpeljati Mojco.
Tjaša:	"Ne je odpeljati!" Začne skovikati.
Mojca:	"Brincelj ima dober dvizni most."
Mojca:	Kekec se guga in poje Kekčevo pesem. "Živjo, Kekec, dolgo se že nisva videla."
Kekec:	"Zakaj pa se tako dolgo nisva videla?"
Mojca:	"Bila sem v kletki. Bedanc me je dal v kletko. Otroci so me rešili." Kekec ji zašepeta skrivnost.

Mojca:	"Tjaša, Kekec mi je povedal skrivnost."
Tjaša:	"Kakšno skrivnost?"
Mojca:	"V omari je okno, da greš ven iz Kekčeve hiše!" Vsi gredo proti Pehtini hiši. Kekec mora po koze, Mojca pa tudi.
Pehta:	"Dober dan, otroci, ste bili kaj pridni?"
Tjaša:	"Rešili smo Mojčico!"
Pehta:	"Ja hvala, zdaj pa sem za vas pripravil dober Pehtin čaj in pecivo. Za volkca pa meso." "Bi še kdo jedel ali pil?"
Tjaša:	"Nam se mudi na bedančbus, hvala za vse."
Pehta:	Se poslovijo, mudi se ji nabirat zelišča.